

Súd: Okresný súd Prešov
Spisová značka: 17C/495/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8115230053
Dátum vydania rozhodnutia: 06. 06. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Michaela Sedláková
ECLI: ECLI:SK:OSPO:2019:8115230053.14

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Prešov sudkyňou JUDr. Michaelou Sedlákovou v spore žalobcu: Slovenská republika - Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky, so sídlom Mlynské Nivy 44/a, Bratislava, právne zastúpeného Advokátskou kanceláriou ECKER - KÁN & PARTNERS, s.r.o., so sídlom Námestie Martina Benku 9, Bratislava, IČO: 35 886 625, proti žalovanému: Opálové bane Dubník, a.s., so sídlom Červenica 148, IČO: 36 472 395, právne zastúpená JUDr. Vladimírom Kotosom, advokátom, so sídlom Žižkova 6, Košice, za účasti intervenienta na strane žalobcu: Opálové bane Libanka, s.r.o., so sídlom Floriánova 3201/12, Prešov, IČO: 45 571 503, právne zastúpeného JUDr. Lukášom Polákom, advokátom so sídlom Hlavná 137, Prešov, o určenie vlastníckeho práva a o vzájomnej žalobe o zaplatenie 317.557 eur, taktó

rozhodol:

I. Žalobu o určenie, že žalobca je vlastníkom stavieb stojacich na parc. č. XXX/XX - ústie štólne Richard, parc. č. XXX/XX - ústie štólne Ľudovít, parc. č. XXX/XX - ústie štólne Fridrich, parc. č. XXX/XX - ústie štólne prieskumný Karol, parc. č. XXX/XX - ohlbeň šachty Fedö, parc. č. XXX/XX - budova šachty Fedö, parc. č. XXX/X - ústie štólne Jozef a parc. č. XXX/XX - ústie štólne Viliam zapísaných na LV č. XXX v kat. úz. Červenica z a m i e t a .

II. U r č u j e , že stavba - ústie štólne Richard, druh stavby 20, postavená na pozemku parc. č. XXX/XX, zapísaná na LV č. XXX vedenom Okresným úradom Prešov, katastrálny odbor pre okres: Prešov, obec: ČERVENICA, katastrálne územie: Červenica, je súčasťou bankského diela, štólne Richard, vo vlastníctve žalobcu, ústiacej na pozemku parc. č. XXX/XX - zastavané plochy a nádvoria o výmere 15 m², parcela registra „C“ evidovaná na katastrálnej mape, zapísaná na LV č. XXX vedenom Okresným úradom Prešov, katastrálny odbor pre okres: Prešov, obec: ČERVENICA, katastrálne územie: Červenica,

stavba - ústie štólne Ľudovít, druh stavby 20, postavená na pozemku parc. č. XXX/XX, zapísaná na LV č. XXX vedenom Okresným úradom Prešov, katastrálny odbor pre okres: Prešov, obec: ČERVENICA, katastrálne územie: Červenica, je súčasťou bankského diela, štólne Ľudovít, vo vlastníctve žalobcu, ústiacej na pozemku parc. č. XXX/XX - zastavané plochy a nádvoria o výmere 15 m², parcela registra „C“ evidovaná na katastrálnej mape, zapísaná na LV č. XXX vedenom Okresným úradom Prešov, katastrálny odbor pre okres: Prešov, obec: ČERVENICA, katastrálne územie: Červenica,

stavba - ústie štólne Fridrich, druh stavby 20, postavená na pozemku parc. č. XXX/XX, zapísaná na LV č. XXX vedenom Okresným úradom Prešov, katastrálny odbor pre okres: Prešov, obec: ČERVENICA, katastrálne územie: Červenica, je súčasťou bankského diela, štólne Fridrich, vo vlastníctve žalobcu, ústiacej na pozemku parc. č. XXX/XX - zastavané plochy a nádvoria o výmere 15 m², parcela registra „C“ evidovaná na katastrálnej mape, zapísaná na LV č. XXX vedenom Okresným úradom Prešov, katastrálny odbor pre okres: Prešov, obec: ČERVENICA, katastrálne územie: Červenica,

stavba - ústie štólne prieskumný Karol, druh stavby 20, postavená na pozemku parc. č. XXX/XX, zapísaná na LV č. XXX vedenom Okresným úradom Prešov, katastrálny odbor pre okres: Prešov, obec: ČERVENICA, katastrálne územie: Červenica, je súčasťou bankského diela, štólne Prieskumný Karol, vo vlastníctve žalobcu, ústiacej na pozemku parc. č. XXX/XX - zastavané plochy a nádvoria o výmere 15

m2, parcela registra „C“ evidovaná na katastrálnej mape, zapísaná na LV č. XXX vedenom Okresným úradom Prešov, katastrálny odbor pre okres: Prešov, obec: ČERVENICA, katastrálne územie: Červenica,

stavba - ohlbeň šachty Fedö, druh stavby 20, postavená na pozemku parc. č. XXX/XX, zapísaná na LV č. XXX vedenom Okresným úradom Prešov, katastrálny odbor pre okres: Prešov, obec: ČERVENICA, katastrálne územie: Červenica, je súčasťou banského diela, šachty Fedö, vo vlastníctve žalobcu, ústiacej na pozemku parc. č. XXX/XX - zastavané plochy a nádvoría o výmere 2 m2, parcela registra „C“ evidovaná na katastrálnej mape, zapísaná na LV č. XXX vedenom Okresným úradom Prešov, katastrálny odbor pre okres: Prešov, obec: ČERVENICA, katastrálne územie: Červenica,

stavba - budova šachty Fedö, druh stavby 20, postavená na pozemku parc. č. XXX/XX, zapísaná na LV č. XXX vedenom Okresným úradom Prešov, katastrálny odbor pre okres: Prešov, obec: ČERVENICA, katastrálne územie: Červenica, je súčasťou banského diela, šachty Fedö, vo vlastníctve žalobcu, ústiacej na pozemku parc. č. XXX/XX - zastavané plochy a nádvoría o výmere 137 m2, parcela registra „C“ evidovaná na katastrálnej mape, zapísaná na LV č. XXX vedenom Okresným úradom Prešov, katastrálny odbor pre okres: Prešov, obec: ČERVENICA, katastrálne územie: Červenica,

stavba - ústie štôlne Jozef, druh stavby 20, postavená na pozemku parc. č. XXX/X, zapísaná na LV č. XXX vedenom Okresným úradom Prešov, katastrálny odbor pre okres: Prešov, obec: ČERVENICA, katastrálne územie: Červenica, je súčasťou banského diela, štôlne Jozef, vo vlastníctve žalobcu, ústiacej na pozemku parc. č. XXX/X - zastavané plochy a nádvoría o výmere 15 m2, parcela registra „C“ evidovaná na katastrálnej mape, zapísaná na LV č. XXX vedenom Okresným úradom Prešov, katastrálny odbor pre okres: Prešov, obec: ČERVENICA, katastrálne územie: Červenica,

stavba - ústie štôlne Viliam, druh stavby 20, postavená na pozemku parc. č. XXX/XX, zapísaná na LV č. XXX vedenom Okresným úradom Prešov, katastrálny odbor pre okres: Prešov, obec: ČERVENICA, katastrálne územie: Červenica, je súčasťou banského diela, štôlne Viliam, vo vlastníctve žalobcu, ústiacej na pozemku parc. č. XXX/XX - zastavané plochy a nádvoría o výmere 25 m2, parcela registra „C“ evidovaná na katastrálnej mape, zapísaná na LV č. XXX vedenom Okresným úradom Prešov, katastrálny odbor pre okres: Prešov, obec: ČERVENICA, katastrálne územie: Červenica.

III. Vzájomnú žalobu o zaplatenie 317.557 eur v y l u č u j e na samostatné konanie.

IV. Žalobca má nárok na náhradu trov konania voči žalovanému v rozsahu 100 %, o výške ktorých bude rozhodnuté samostatným uznesením po právoplatnosti tohto rozsudku.

V. Intervenient má nárok na náhradu trov konania voči žalovanému v rozsahu 100 %, o výške ktorých bude rozhodnuté samostatným uznesením po právoplatnosti tohto rozsudku.

o d ô v o d n e n i e :

1. Žalobca sa žalobou podanou na súde dňa 15.12.2015 domáhal voči žalovanému určenia, že je vlastníkom stavieb stojacich na parc. č. XXX/XX - ústie štôlne Richard, parc. č. XXX/XX - ústie štôlne Ľudovít, parc. č. XXX/XX - ústie štôlne Fridrich, parc. č. XXX/XX - ústie štôlne prieskumný Karol, parc. č. XXX/XX - ohlbeň šachty Fedö, parc. č. XXX/XX - budova šachty Fedö, parc. č. XXX/X - ústie štôlne Jozef a parc. č. XXX/XX - ústie štôlne Viliam zapísaných na LV č. XXX v kat. úz. Červenica.

2. Žalobu odôvodnil tým, že žalovaný je v súčasnosti vedený ako vlastník predmetných nehnuteľností, pričom titulom nadobudnutia vlastníckeho práva je rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1 Sžr 102/2012 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 3S 90/2010. Predmetom týchto konaní však nebol spôsob nadobudnutia vlastníckeho práva, ale preskúmanie zákonnosti vydaných rozhodnutí správneho orgánu. Žalovaný je zapísaný na LV č. XXX v k. ú. Červenica ako vlastník stavieb na základe záznamu. K žiadosti o záznam predložil rozhodnutia obce Červenica o určení súpisných čísel vydaných dňa 13.11.2007 pod sp. zn. 17, 18, 16, 20,19/2007. Obec vydala tieto rozhodnutia o určení súpisných čísel na základe žiadosti žalovaného, ktorý k nej priložil kópiu z katastrálnej mapy a geometrický plán. Tieto listiny nepreukazujú vlastnícke právo žalovaného. Podľa platnej legislatívy bol žalovaný povinný predložiť doklady o vlastníctve pozemku alebo o inom práve k pozemku a kolaudačné rozhodnutie, čo

však neurobil. Rozhodnutia vydané obcou spôsobili nezákonný predpoklad pre prechod vlastníctva z majetku SR do majetku žalovaného. Ďalej uviedol, že od vzniku právnej úpravy baníctva vlastníctva k vyhradeným ložiskám vyhradených nerastov vždy patrilo štátu. Vyhradené ložiská sú štátne a štátne sú aj banské diela vedúce k tomuto ložisku. Všetky banské diela vedúce k jeho sprístupneniu a využívaniu sa stávajú súčasťou tohto ložiska. Ústia a ohlbeň nie sú samostatnou časťou banského diela, ale jeho vstupnými otvormi, vchodmi do banského diela. Sú neoddeliteľnou súčasťou banských diel. Vlastníkom opálových baní bol od roku 1687 štát, ktorý zaviedol v roku 1788 hlbinné dobývanie a tieto bane prešli po skončení 1. svetovej vojny do vlastníctva novovytvoreného čl. štátu. Ich vedením bola poverená Správa štátnych solivarov v Solínohrade, ktorá zabezpečovala ich správu najmenej do roku 1953. Správa štátnych solivarov prešla rôznymi transformáciami - v roku 1953 vznikol n. p. Solivar Prešov, ktorý bol delimitovaný do n. p. Chemko Strážske, odtiaľ do n. p. Rudné bane Kremnica a v roku 1990 vzniká samostatný š. p. Solivary Prešov, ktorý bol v 1992 zrušený a vymazaný z obchodného registra. Z toho dôvodu sú opálové bane majetkom vo vlastníctve štátu, ktorý sa dostal v procese transformácie do bezprávného stavu - nespravuje ho štátny podnik zapísaný ako faktický správca, pretože štátny podnik bol už zrušený a vymazaný z obchodného registra. V zmysle § 47c zákona č. 92/1991 Zb. je ministerstvo správcom národného majetku, ktorý nebol privatizovaný a štátny podnik je zrušený a vymazaný z obchodného registra.

3. Žalobca pripojil k žalobe aj listinné dôkazy, a to výpis z listu vlastníctva č. XXX k. ú. Červenica, rozsudky Krajského súdu Prešov sp. zn. 3S 90/2010, sp. zn. 1S 44/2014, rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1Sžr 102/2012, dokument Vládneho komisariátu pre banské a hutnícke podniky a zariadenia v Bratislave č. 863 z 5.4.1919 a č. 4575/a z 9.10.1919.

4. Žalovaný s podanou žalobou nesúhlasil a žiadal ju zamietnuť. Vo svojom vyjadrení k žalobe zo dňa 29.06.2017 uviedol, že novozaložený list vlastníctva č. XXX v k.ú. Červenica bol urobený na základe žiadosti o vklad a nie žiadosti o záznam. Vyjadril súhlas s tým, že kópia katastrálnej mapy a geometrický plán nie sú listinami preukazujúcimi vlastnícke právo. Poukázal na to, že k ohláseniu drobných stavieb boli doložené nájomné zmluvy na predmetné pozemky, na ktorých mali byť postavené alebo zrekonštruované ústia štôlní s výslovným uvedením iných práv k pozemkom, súhlas vlastníka pozemkov s predmetnými prácami a rozhodnutie Obvodného banského úradu v Košiciach o povolení banskej činnosti na zabezpečenie starých banských diel, kde sa v pláne zabezpečenia starých banských diel, ktoré je neoddeliteľnou súčasťou tohto rozhodnutia, výslovne uvádzajú ústia štôlní, ktoré budú zrekonštruované. Obec Červenica im písomne oznámila, že nemá námietky k drobným stavbám. V zmysle § 76 stavebného zákona nebolo preto potrebné predložiť kolaudačné rozhodnutie. Ďalej poukázal na to, že drahý opál sa stal vyhradeným nerastom až zákonom č. 41/1957 a výhradné ložisko drahého opálu bolo schválené Komisiou pre kvalifikáciu zásob Ministerstva životného prostredia SR až v roku 2005 na základe geologických prác vykonaných súkromnou organizáciou S. S. - I. na vlastné náklady. Poprel tvrdenie žalobcu, že všetky banské diela vedúce k jeho sprístupneniu a využívaniu sa stávajú súčasťou tohto ložiska s tým, že tieto banské diela boli v hlbokej minulosti súčasťou predchádzajúcich ťažobných operácií, ale v súčasnej dobe nevyhovujú bezpečnostným predpisom na dobývanie výhradného ložiska. Uviedol, že pokiaľ by malo byť ústie štôlne neoddeliteľnou súčasťou banského diela, muselo by byť banské dielo zarazené v pevnej neporušenej hornine. Banské dielo musí prejsť aj nespevnenými horninami. V týchto úsekoch sa musí zabezpečiť - vybaviť zodpovedajúcou výstužou, či už drevom, kameňom, betónom. Príkladom je štôlna Jozef razená v roku 1836. Ústie a úvodný prekop boli pôvodne zabezpečené drevenou výstužou. V roku 1903-1908 boli v dĺžke takmer 40 m zabezpečené kamennou obmurovkou. Táto obmurovka sa však postupne rozpadala, čo spôsobilo závaly ústia a úvodného prekopy. Žalovaný zrútenú klenbu a závaly vypratá a postavil klenbu v dĺžke viac ako 35 m znovu. Zároveň oznámil, že nemá námietky, aby stavby prešli do vlastníctva Slovenskej republiky za predpokladu úhrady investovaných prostriedkov vo výške 317.557 eur. K vyjadreniu ako dôkaz predložil fotografie štôlne Viliam a správu o rekonštrukcii úvodného prekopy štôlne Jozef.

5. Žalobca vo vyjadrení k vyjadreniu žalovaného poukázal na to, že žalovanému nebolo vydané žiadne povolenie na stavbu, žalovanému bola Obvodným banským úradom v Košiciach povolená len banská činnosť, zabezpečenie, likvidácia, údržba a obnova za účelom záchranu starých banských diel Dubníckych opálových baní. Žalovaný vykonal práce dobrovoľne, bez požiadaviek na refundáciu, nebol ani snaha o získanie týchto banských diel od SR do jeho vlastníctva. Uviedol, že ústie je súčasťou banského diela, ide o funkčný vstup do hlavného banského diela. Štôlna je banské dielo a zároveň banská stavba. Portál je úprava ostenia (výstuž, výmurovka) na konci štôlne. Žalovaný na niektorých

dielach vytvoril portál, ale nespojil ho s banským dielom. Ide o štôlne Richard a Fridrich. Sú to pozemné stavby postavené pred ústím banského diela a boli zriadené bez akéhokoľvek povolenia. Ústie banského diela je prienik s povrchom, miesto začiatku alebo ukončenia. Uviedol, že zo získaných archívnych dokumentov vyplýva, že hlavné banské diela bývalých opálových baní na Dubníku nespĺňajú dikciu starých banských diel v zmysle § 35 ods. 1 zákona č. 44/1988 Zb., pretože ich pôvodný prevádzkovateľ, ktorým je štát, je známy. K vyjadreniu ako dôkaz priložil rozhodnutie o povolení banskej činnosti zo dňa 29.10.2003, rozhodnutie o povolení zmeny banskej činnosti zo dňa 06.12.2007, rozhodnutie o predĺžení doby platnosti rozhodnutí zo dňa 25.10.2010, žiadosť o zápis stavieb do katastra nehnuteľností zo dňa 03.05.2006, rozhodnutie o určení súpisného čísla ústie štôlne Jozef zo dňa 16.04.2006, geometrický plán č. 44/2006, výpis z LV č. XXX k.ú. Červenica, ústia starých banských diel na LV č. XXX k.ú. Červenica, informatívne kópie z mapy s fotografiami, dokument z 15.03.1918, dokument Vládneho komisariátu pre banské a hutnícke podniky a zariadenia v Bratislave z 5.4.1919 a 9.10.1919, rozhodnutie ministra hutníctva, strojárstva a elektrotechniky ČSFR zo dňa 20.06.1990, rozhodnutie Ministra hospodárstva SR zo dňa 8.4.1992, žiadosť Správy štátnych opálových baní na Dubníku z roku 1923 s mapou.

6. Žalobca vo vyjadrení zo dňa 30.06.2017 navyiac poukázal na to, že Rozhodnutie o povolení banskej činnosti vrátane Plánu zabezpečenia a likvidácie za žiadnych okolností nezakladá akýkoľvek nárok žalovaného týkajúci sa vlastníckeho práva k starým banským dielam, ich súčasťami alebo príslušenstvu, ktoré boli predmetom zabezpečenia a likvidácie a to ani v prípade, že žalovaný prekročil rozsah prác povolených Rozhodnutím o povolení banskej činnosti a vymedzených v Pláne zabezpečenia a likvidácie. Žalovaný nepreukázal povolenie stavby zo strany Obvodného banského úradu v Košiciach. Je toho názoru, že ústie, šachta, štôlna či portál sú súčasťou banského diela ako takého a každá táto časť banského diela má svoj účel a svoju nenahraditeľnú funkciu. Poukázal na definíciu hlavného banského diela podľa § 10 ods. 7 zákona č. 51/1998 Zb., ktoré výkladovo potvrdzuje, že banské dielo ústí na povrch a cez toto ústie sa do banského diela vchádza, a preto je vylúčené, aby ústie štôlne bolo charakterizované ako samostatná stavba. Vstup do banského diela a banské dielo sú funkčne prepojené a neoddeliteľné. Žalobca má za to, že je daný naliehavý právny záujem na určení vlastníckeho práva, pretože žalovaný je zapísaný ako vlastník nehnuteľností a takéto rozhodnutie môže byť podkladom pre vykonanie zmeny zápisu v katastri nehnuteľností. Navyiac naliehavý právny záujem odôvodnil aj potrebou riešenia vzniknutej situácie, pretože za situácie, kedy je ako vlastník ústí štôlní zapísaný v katastri nehnuteľností tretí subjekt, odlišný od vlastníka banského diela, je nositeľ práva na dobývanie výhradného ložiska obmedzený pri výkone svojho banského oprávnenia, nakoľko ústia štôlní umožňujú prístup k tomuto výhradnému ložisku. K vyjadreniu priložil Plán zabezpečenia a likvidácie starých banských diel zo dňa 27.7.2003, definície pojmov z Wikipédie, rozsudok Krajského súdu Prešov sp. zn. 1S 55/2012.

7. Žalovaný vo svojom vyjadrení zo dňa 20.11.2017 namietal, že banské dielo je podzemný v ložisku nerastov inými zásahmi vytvorený priestor, ktorý nie je samostatným predmetom právnych vzťahov v občianskoprávnom zmysle a ako taký je súčasťou ložiska nerastov, ktoré ho tvoria a dôsledkom ich ťažby vymedzili terajší priestor. Poukázal na rozsudok NS ČR sp. zn. 3 Cdon 265/1996 týkajúci sa lomu a rozsudok NS ČR sp. zn. 22Cdo 1181/2002 týkajúci sa jaskyne. Uviedol, že baňa/banské dielo je súčasťou nerastného bohatstva, nakoľko ním nemožno samostatne, t.j. oddelene od nerastného bohatstva nakladať. Stavbou v občianskoprávnom zmysle sa rozumie výsledok stavebnej činnosti tak ako o chápe stavebný zákon a jeho vykonávacie predpisy, pričom predmetom občianskoprávných vzťahov môže byť i podzemná stavba (rozsudok NS ČR sp. zn. 22Cdo 911/2005). Predmetné stavby podľa neho spĺňajú definíčné znaky stavby vymedzené v § 119 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ktorými sú výsledok ľudskej stavebnej činnosti, ktorou boli vytvorené určité podzemné konštrukcie, ktoré vertikálne v smere dovnútra ohraničujú konkrétny priestor, ktorý je možné zamerať a zakresliť pomocou geometrického plánu, spojené so zemským povrchom prostredníctvom pevných zapustených betónových základov v hĺbke 40-60 cm, pričom ich odstránením by došlo k porušeniu veci. Steny sú vyhotovené z kamennej obmurovky a stropy sú vystužené kamennou vystuženou oceľovou KARI sieťou. V prípade štôlne Viliam je ústie ešte kombinované s oceľovou výstužou. Ďalej sú geometrický zobraziteľné a zamerateľné, evidované v katastri nehnuteľnosti a definovateľné v rámci ich vzniku. Je podľa neho zrejmé, že sporné nehnuteľnosti evidované na LV č. XXX sú spôsobilé byť samostatným predmetom občianskoprávných vzťahov - samostatnými stavbami. Na uvedenu nič nemení ani skutočnosť, že žalovaný sporné nehnuteľnosti vystaval bez náležitých oprávnení. Poukázal tiež na to, že pre posúdenie zániku pôvodnej stavby je významné to, čo bolo odstránené. K zániku pôvodnej stavby dôjde, ak pôvodná stavba prestáva byť vecou v zmysle práva, a to nastane vtedy, ak nie je už

zjavné jej dispozičné riešenie. V prejednávacom prípade, uvedené pôvodné „vstupy“ do banského diela, ako samostatné stavby neexistovali, nakoľko pôvodné drevené podpery držiace strop boli poľamané a zničené a vstupné diery ako aj samostatné chodby celé zasypané zeminou. Žalovaný uviedol, že na základe vlastnej činnosti pôvodný obsah vstupov celý vyniesol von a pomocou rozsiahlych stavebných prác pristúpil k vybudovaniu nových základov a dlhodobých životných konštrukcií stavby, dôsledkom čoho pôvodná stavba zanikla a vznikla nová, ku ktorej možno nadobudnúť vlastnícke právo. Je toho názoru, že sporné nehnuteľnosti nemôžu byť súčasťou banského diela, resp. pozemku, nakoľko ich vybudovaním nedošlo k trvalému spojeniu s banským dielom a ich prípadným oddelením nedôjde k zmareniu účelu banského diela, ktorým je nálezisko nerastného bohatstva a ku ktorému by v prípade potreby mohli byť vybudované aj iné banské stavby. K vyjadreniu priložil stanovisko Českého banského úradu zo dňa 28.09.2017.

8. Žalobca v reakcii na vyjadrenie žalovaného zo dňa 07.12.2017 poukázal na rozhodnutia NS ČR sp. zn. 22 Cdo 1350/2005 a sp. zn. 22Cdo 2597/2010. Uviedol, že banské dielo je výsledkom ľudskej stavebnej činnosti, ktorou bola vytvorená určitá, prevažne podzemná konštrukcia, ktorá v smere dovnútra ohraničuje priestor, ktorý má slúžiť na účel získavania nerastného bohatstva. Z hľadiska stavebného prevedenia banského diela ide o samostatnú vec. Poukázal na to, že žalovaný si bol vedomý, že obnovuje ústia štôlní, ktoré sú súčasťou banského diela a v žiadnom prípade nemohol byť dobromyseľný v tom, že vytvoril novú vec - stavbu, ku ktorej by mohol legálnym spôsobom nadobudnúť vlastnícke právo. Samotné ústia štôlní bez banského diela ako takého nemajú žiadne hospodárske využitie.

9. Žalovaný vo svojom vyjadrení zo dňa 11.12.2017 namietal, že v prípade banského diela sa jedná o priestor, nie stavbu, pričom zámerom pri vzniku banského diela nebola potreba stavebnou činnosťou vytvoriť konkrétnu materiálnu stavbu, ale pomocou banskej činnosti získať/vyťažiť nerastné bohatstvo nachádzajúce sa v danom ložisku, výsledkom čoho je sústava podzemných chodieb tvoriacich vyťažený priestor. Banské dielo nie je samostatnou vecou, nemožno preto hovoriť o tom, že sporné nehnuteľnosti sú nadstavbami, resp. prístavbami tejto súčasti hnutelnej veci - nerastného bohatstva. Ako dôkaz priložil odpoveď Ministerstva spravodlivosti Českej republiky zo dňa 27.06.2013.

10. Podaním zo dňa 29.01.2018 do konania vstúpila spoločnosť Opálové bane Libanka s.r.o. ako intervenient na strane žalobcu argumentujúc, že je držiteľom dobývacieho priestoru „Červenica“ a má povolenú banskú činnosť - otvárika, príprava a dobývanie výhradného ložiska drahého opálu v dobývacom priestore „Červenica“, ako aj banské oprávnenie na podnikanie v špecifikovaných činnostiach. Rovnako má uzatvorenú aj nájomnú zmluvu s vlastníkom nehnuteľnosti Slovenskou republikou v zastúpení Lesy SR na pozemky nachádzajúce sa v danom dobývacom priestore. Vzhľadom na uvedené má legitímny právny vzťah k dobývaciemu priestoru „Červenica“.

11. Žalobca vo svojom vyjadrení zo dňa 25.01.2018 poukázal na odborné vyjadrenie Obvodného banského úradu v Košiciach zo dňa 19.01.2018. Zároveň uviedol, že samotné ústie štôlne bez štôlne (banského diela) nespĺňa základnú podmienku v podobe určitej úžitkovej hodnoty. Štôľňa ako banské dielo okrem dobývacej činnosti slúži aj na edukatívne účely, pre múzejné a iné účely. Navyše šachta Fedö a štôľňa Jozef sú aj národnými kultúrnymi pamiatkami a bane na Dubníku sú chránenou časťou prírody ako zimoviska netopierov. Z toho možno uzavrieť, že štôľňa ako banské dielo spĺňa podmienku objektívnej užitočnosti a je schopná určitým spôsobom uspokojovať ľudské potreby a preto má žalobca za to, že banské dielo je samostatnou vecou v právnom zmysle. Výkladom § 5 Banského zákona nemožno podľa neho dospieť z záveru, že banské diela sú súčasťou výhradného ložiska. Uviedol, že žalovaný nevytvoril žiadnu novú stavbu, vyfabuloval fiktívne stavby o fiktívnych rozmeroch, ktoré v teréne tak, ako sú zapísané na LV č. XXX a súvisiacom LV č. XXX, neexistujú. Budova šachty Fedö neexistuje, ostali len pôvodné základy budovy vybudovanej niekedy po roku 1832, samotná budova nebola obnovená a jej základy sú súčasťou šachty Fedö. Ani v ostatných prípadoch žalovaný nevytvoril novú vec, ale vykonal len prestavbu, resp. prístavbu a v niektorých prípadoch nevykonal žiadne stavebné práce, ale len vypratanie a vyčistenie ústia. Navyše sporné nehnuteľnosti v skutočnosti nezodpovedajú ich zakresleniu na katastrálnej mape a to ani tvarom ani rozmermi, a tiež je zrejmé, že v každom jednotlivom prípade ide o vchod do banského diela a nie o samostatnú stavbu. Navrhol, že v prípade, ak súd dospeje k záveru, že sa nemožno určovacou žalobou domáhať určenia vlastníckeho práva k súčasti veci, navrhol pripustiť eventuálny petít v znení:

„Súd určuje, že stavba - ústie štôlne Richard, druh stavby 20, postavená na pozemku parc. č. XXX/XX, zapísaná na LV č. XXX vedenom Okresným úradom Prešov, katastrálny odbor pre okres: Prešov, obec: ČERVENICA, katastrálne územie: Červenica, je súčasťou banského diela, štôlne Richard, vo vlastníctve žalobcu, ústiacej na pozemku parc. č. XXX/XX - zastavané plochy a nádvoría o výmere 15 m², parcela registra „C“ evidovaná na katastrálnej mape, zapísaná na LV č. XXX vedenom Okresným úradom Prešov, katastrálny odbor pre okres: Prešov, obec: ČERVENICA, katastrálne územie: Červenica, stavba - ústie štôlne Ľudovít, druh stavby 20, postavená na pozemku parc. č. XXX/XX, zapísaná na LV č. XXX vedenom Okresným úradom Prešov, katastrálny odbor pre okres: Prešov, obec: ČERVENICA, katastrálne územie: Červenica, je súčasťou banského diela, štôlne Ľudovít, vo vlastníctve žalobcu, ústiacej na pozemku parc. č. XXX/XX - zastavané plochy a nádvoría o výmere 15 m², parcela registra „C“ evidovaná na katastrálnej mape, zapísaná na LV č. XXX vedenom Okresným úradom Prešov, katastrálny odbor pre okres: Prešov, obec: ČERVENICA, katastrálne územie: Červenica, stavba - ústie štôlne Fridrich, druh stavby 20, postavená na pozemku parc. č. XXX/XX, zapísaná na LV č. XXX vedenom Okresným úradom Prešov, katastrálny odbor pre okres: Prešov, obec: ČERVENICA, katastrálne územie: Červenica, je súčasťou banského diela, štôlne Fridrich, vo vlastníctve žalobcu, ústiacej na pozemku parc. č. XXX/XX - zastavané plochy a nádvoría o výmere 15 m², parcela registra „C“ evidovaná na katastrálnej mape, zapísaná na LV č. XXX vedenom Okresným úradom Prešov, katastrálny odbor pre okres: Prešov, obec: ČERVENICA, katastrálne územie: Červenica, stavba - ústie štôlne prieskumný Karol, druh stavby 20, postavená na pozemku parc. č. XXX/XX, zapísaná na LV č. XXX vedenom Okresným úradom Prešov, katastrálny odbor pre okres: Prešov, obec: ČERVENICA, katastrálne územie: Červenica, je súčasťou banského diela, štôlne Prieskumný Karol, vo vlastníctve žalobcu, ústiacej na pozemku parc. č. XXX/XX - zastavané plochy a nádvoría o výmere 15 m², parcela registra „C“ evidovaná na katastrálnej mape, zapísaná na LV č. XXX vedenom Okresným úradom Prešov, katastrálny odbor pre okres: Prešov, obec: ČERVENICA, katastrálne územie: Červenica, stavba - ohlbeň šachty Fedô, druh stavby 20, postavená na pozemku parc. č. XXX/XX, zapísaná na LV č. XXX vedenom Okresným úradom Prešov, katastrálny odbor pre okres: Prešov, obec: ČERVENICA, katastrálne územie: Červenica, je súčasťou banského diela, šachty Fedô, vo vlastníctve žalobcu, ústiacej na pozemku parc. č. XXX/XX - zastavané plochy a nádvoría o výmere 2 m², parcela registra „C“ evidovaná na katastrálnej mape, zapísaná na LV č. XXX vedenom Okresným úradom Prešov, katastrálny odbor pre okres: Prešov, obec: ČERVENICA, katastrálne územie: Červenica, stavba - budova šachty Fedô, druh stavby 20, postavená na pozemku parc. č. XXX/XX, zapísaná na LV č. XXX vedenom Okresným úradom Prešov, katastrálny odbor pre okres: Prešov, obec: ČERVENICA, katastrálne územie: Červenica, je súčasťou banského diela, šachty Fedô, vo vlastníctve žalobcu, ústiacej na pozemku parc. č. XXX/XX - zastavané plochy a nádvoría o výmere 137 m², parcela registra „C“ evidovaná na katastrálnej mape, zapísaná na LV č. XXX vedenom Okresným úradom Prešov, katastrálny odbor pre okres: Prešov, obec: ČERVENICA, katastrálne územie: Červenica, stavba - ústie štôlne Jozef, druh stavby 20, postavená na pozemku parc. č. XXX/X, zapísaná na LV č. XXX vedenom Okresným úradom Prešov, katastrálny odbor pre okres: Prešov, obec: ČERVENICA, katastrálne územie: Červenica, je súčasťou banského diela, štôlne Jozef, vo vlastníctve žalobcu, ústiacej na pozemku parc. č. XXX/X - zastavané plochy a nádvoría o výmere 15 m², parcela registra „C“ evidovaná na katastrálnej mape, zapísaná na LV č. XXX vedenom Okresným úradom Prešov, katastrálny odbor pre okres: Prešov, obec: ČERVENICA, katastrálne územie: Červenica, stavba - ústie štôlne Viliam, druh stavby 20, postavená na pozemku parc. č. XXX/XX, zapísaná na LV č. XXX vedenom Okresným úradom Prešov, katastrálny odbor pre okres: Prešov, obec: ČERVENICA, katastrálne územie: Červenica, je súčasťou banského diela, štôlne Viliam, vo vlastníctve žalobcu, ústiacej na pozemku parc. č. XXX/XX - zastavané plochy a nádvoría o výmere 25 m², parcela registra „C“ evidovaná na katastrálnej mape, zapísaná na LV č. XXX vedenom Okresným úradom Prešov, katastrálny odbor pre okres: Prešov, obec: ČERVENICA, katastrálne územie: Červenica. Žalobca má nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%“ Ako dôkaz priložil aj výpis z evidencie národných kultúrnych pamiatok a zo Štátneho zoznamu osobitne chránených častí prírody SR.

12. Žalovaný vo svojom vyjadrení zo dňa 02.05.2018 uviedol, že v prípade bane, ako aj lomu ide o banské dielo, v ktorom sa prevádzala ťažobná prevádzka, na ktorom sa úžitkový nerast dobýva s rozdielom jeho hlbinného/povrchového umiestnenia, preto akékoľvek banské dielo je súčasťou ložiska výhradných nerastov. Banské dielo nemožno považovať za res corporales, a preto nemožno určiť, že ústia baní sú jeho súčasťou. V prípade sporných nehnuteľností by mohlo ísť o príslušenstvo veci (ložiska nerastov).

13. Súd na pojednávaní dňa 27.11.2018 pripustil zmenu žaloby v zmysle podania zo dňa 25.01.2018. Zároveň žalovaný prostredníctvom svojej právnej zástupkyne uviedol, že trvá aj vzájomnej žalobe o zaplatenie sumy 317.557 eur titulom náhrady za práce vykonané na dotknutých stavbách, ku ktorým žalobca žiada určiť vlastnícke právo.

14. Súd vykonal dokazovanie obhliadkou na mieste samom a listinnými dôkazmi nachádzajúcimi sa v spise v súlade s § 204 CSP a zistil tento skutkový stav:

15. Z dokumentu Vládneho komisariátu pre banské a hutnícke podniky a zariadenia v Bratislave č. 863 z 5.4.1919 vyplýva, že výnosom č. 531 zo dňa 21.03.1919 bola dozorom a kontrolou nad štátnymi opálovými baňami v Dubníku poverená správa štátnych soľných baní v Solnohrade pri Prešove.

16. S účinnosťou od 01.01.1920 bola správa štátnych opálových baní v Dubníku podriadená štátnemu solivaru v Solnohrade, čo je zrejmé z dokumentu Vládneho komisariátu pre banské a hutnícke podniky a zariadenia v Bratislave č. 4575/a z 09.10.1919 adresovaného Štátnemu banskému riaditeľstvu v Banskej Štiavnici.

17. Správa štátnych opálových baní v Dubníku v roku 1923 žiadala štátny banský kapitanát v Spišskej Novej vsi o zlúčenie kutísk a zároveň podľa mapy z roku 1923 sú v správe štátneho solivaru v Solnohrade výhradné kutištia Opalbane na Dubníku.

18. Opálové bane na Dubníku patrili už za obdobia Rakúsko - Uhorskej monarchie štátu a boli spravované Banským riaditeľstvom v Banskej Štiavnici. Po vzniku 1. Československej republiky bola dozorom a kontrolou štátnych opálových baní na Dubníku poverená správa štátnych soľných baní v Solnohrade pri Prešove. Po roku 1945 prešiel závod Solivar pri Prešove viacerými organizačnými zmenami, v období rokov 1945-1947 patril do pôsobnosti Poverenctva pre dopravu a verejné práce. V roku 1948 vznikol samostatný národný podnik Solivary Prešov, ktorý bol v 1965 pričlenený k Rudným baniam, n.p. Banská Bystrica ako samostatný závod. Rozhodnutím ministra hutníctva, strojárstva a elektrotechniky ČSFR č.j. 180/603/90 zo dňa 20.06.1990 sa z organizácie Rudné bane, š.p. vyčlenil samostatný závod Solivary Prešov a s účinnosťou od 01.07.1990 bol založený štátny podnik Solivary, štátny podnik. Rozhodnutím ministra hospodárstva SR č. 759/220/92 zo dňa 08.04.1992 bol štátny podnik Solivary, Prešov zrušený bez likvidácie s tým, že všetok jeho majetok v súlade s privatizačným projektom prešiel na Fond národného majetku SR. Privatizačný projekt v majetkovej špecifikácii nezahŕňal majetok v k.ú. Červenica, a teda podľa § 47c zákona č. 92/1991 Zb. o podmienkach prevodu majetku štátu na iné osoby v znení neskorších predpisov je správcom takéhoto majetku Ministerstvo hospodárstva.

19. Obvodný banský úrad v Košiciach vydal dňa 29.10.2003 rozhodnutie o povolení banskej činnosti žalovanému, predmetom banskej činnosti bolo zabezpečenie a likvidácia starých banských diel za účelom ich záchranu, obnovy, údržby a ochrany po dobývaní drahých opálov podľa overeného plánu zabezpečenia a likvidácie starých banských diel, ktorý sa stal neoddeliteľnou časťou originálu tohto rozhodnutia. Miestom činnosti bol dobývací priestor Červenica - lokalita Libanka, lokalita Šimonka a kutisko Dubník v k.ú. Červenica s platnosťou do ukončenia zabezpečovacích a likvidačných prác v zmysle predloženého plánu najneskôr do 30.09.2008.

20. Plán zabezpečenia a likvidácie starých banských diel, ktorý tvoril neoddeliteľnú súčasť vyššie uvedeného rozhodnutia, bol vypracovaný dňa 27.07.2003 štatutárom žalovaného s ohľadom na vyriešenie stretov záujmov pri zabezpečení ochrany a obnovy zimoviska chránených druhov netopierov, ochrany ložiska drahých opálov, ústí štôlní ohrozujúcich bezpečnosť a ochranu zdravia osôb a možnosť využitia starých banských diel na vytvorenie banského skanzenu. V zmysle tohto plánu sa malo po sanačných prácach na záchranu najdôležitejších banských diel pristúpiť k ich zabezpečeniu a začať s postupnou obnovou všetkých banských diel. V banskom poli Libanka mali byť v prvej etape zostať zachované vstupné otvory Richard, Jozef a Viliam a na ústiach týchto štôlní mali byť osadené špeciálne uzamykateľné mrežové dvere. Pokiaľ ide o štôľňu Jozef, mala byť robená rekonštrukcia kamennej obmurovky úvodného prekopu štôľne Jozef v dĺžke 46 m. Zabezpečenie ohlbne šachty Fedö malo byť riešené spevnením horniny torkretovým plášťom na ťahokovú výstuž a osadením nosného oceľového rámu profilu. V rámci etapy zabezpečenia banských diel plánovali okrem iného obnoviť v časti Libanka ústia štôlní Prieskumný Karol, Fridrich, Ľudovít, Richard. Pri obnove týchto ústí mal byť

ručne odstránený zával pôvodného ústia štôlne až po úroveň pôvodnej počvy, vymurovanie portálu štôlni v pôvodnom profile, vrátane vybudovania kamennej obmurovky štôlne až na miesta neporušených hornín a vo vhodnej vzdialenosti od ústia, prípadne priamo na ústí osadiť dvere upravené pre potreby vletu netopierov a uzatvorenia banských diel pre nepovolené vstupy. Predmetné staré banské diela po ťažbe drahých opálov v ložiskovom poli Libanka majú niekoľko možností využitia - budú využívané ako zimovisko netopierov, ako skanzen a múzeum v podzemí vrátane vytvorenia podzemných náučných chodníkov a ako ložisko na ťažbu nerastných surovín.

21. Obec Červenica vydala dňa 16.04.2006 rozhodnutie o určení súpisného čísla XXX pre stavbu ústie štôlne Jozef, ktorá sa nachádza v k.ú. Červenica na prac. Č. XXX/X pre žalovaného. K žiadosti bol priložený geometrický plán. Následne žalovaný požiadal dňa 03.05.2006 Správu katastra Prešov o zápis stavieb ústie štôlne Viliam súp. č. XXX, ústie štôlne Jozef súp. č. XXX a ohlbeň šachty Fedö súp. č. XXX do katastra nehnuteľností. Prílohou žiadosti boli rozhodnutia o určení súpisných čísel a geometrické plány.

22. Z výpisu z listu vlastníctva č. XXX kat. územia Červenica, obce Červenica, okres Prešov, vyplýva, že vlastníkom stavieb - ústia štôlne Richard, druh stavby 20, postavenej na pozemku parc. č. XXX/XX; ústia štôlne Richard, druh stavby 20, postavenej na pozemku parc. č. XXX/XX; ústia štôlne Ľudovít, druh stavby 20, postavenej na pozemku parc. č. XXX/XX; ústia štôlne Fridrich, druh stavby 20, postavenej na pozemku parc. č. XXX/XX; ústia štôlne prieskumný Karol, druh stavby 20, postavenej na pozemku parc. č. XXX/XX, ohlbeň šachty Fedö, druh stavby 20, postavenej na pozemku parc. č. XXX/XX; budova šachty Fedö, druh stavby 20, postavenej na pozemku parc. č. XXX/XX; ústia štôlne Jozef, druh stavby 20, postavená na pozemku parc. č. XXX/X; ústie štôlne Viliam, druh stavby 20, postavenej na pozemku parc. č. XXX/XX, je žalovaný. Titulom nadobudnutia je rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Sžr 102/2012 k rozsudku Krajského súdu v Prešove č.k. 3S 90/2010-48 zo dňa 27.04.2012. Právny vzťah k parcelám, na ktorej ležia predmetné stavby, je evidovaný na liste vlastníctva č. 603, pričom vlastníkom týchto parciel je Slovenská republika.

23. Rozsudkom sp. zn. 3S 90/2010 zo dňa 27.04.2012 Krajský súd v Prešove zamietol žalobu Okresného prokurátora v Prešove proti Správe katastra Prešov, ktorou sa domáhal zrušenia vykonania záznamu Správy katastra Prešov č. Z 2455/09, číslo zmeny 17/09 zo dňa 22. júla 2009, ktorým bol zrušený list vlastníctva č. 660 k nasledovným podzemným stavbám nachádzajúcich sa v obci Červenica, katastrálne územie Červenica: ohlbeň šachty Fedö, súpisné č. XXX, na parcele č. XXX/XX, ústie štôlne Jozef, súpisné č. XXX na parcele č. XXX/X, ústie štôlne Viliam, súpisné č. XXX na parcele č. XXX/XX, ústie štôlne prieskumný Karol, súpisné č. XXX na parcele č. XXX/XX, ústie štôlne Fridrich, súpisné č. XXX na parcele č. XXX/XX, ústie štôlne Ľudovít, súpisné č. XXX na parcele č. XXX/XX, ústie štôlne Richard, súpisné č. XXX na parcele č. XXX/XX, budova šachty Fedö súpisné č. XXX na parcele č. XXX/XX. V odôvodnení uviedol, že žalobe nevyhovel, pretože prokurátor nepreukázal, že by správny orgán postupoval v rozpore s platnými zákonnými ustanoveniami, podľa ktorých rozhodoval. Nakoľko list vlastníctva č. XXX, k.ú. Červenica existoval a bol vystavený iba na základe zápisu súpisných čísel v zmysle pôvodných rozhodnutí obce Červenica z roku 2006 a 2008, neexistoval ani podľa názoru súdu žiadny právny podklad na ďalšiu existenciu listu vlastníctva č. XXX po zrušení súpisných čísel. Ako vyplýva z obsahu administratívneho spisu boli predložené písomné listiny, geometrický plán a kópia katastrálnej mapy, ktoré nie sú listinami preukazujúcimi vlastnícke právo spoločnosti Opálové bane Dubník, a.s. schopné zápisu vlastníckeho práva k predmetným nehnuteľnostiam. Správne vykonala žalovaná zrušenie záznamu a následne aj zrušenie príslušného LV č. XXX, k.ú. Červenica, pretože jeho evidencia a ďalšia existencia nevyplývala z právnych podkladov, ktoré mala žalovaná v čase vykonania zrušenia záznamu k dispozícii.

24. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako odvolací súd rozsudkom sp. zn. 1 Sžr 102/2012 zmenil rozsudok Krajského súdu v Prešove zo dňa 27.4.2012 č.k. 3S 90/2018-48 tak, že záznam Správy katastra Prešov č. Z-2455/09 (číslo zmeny 17/09 z 22.07.2009) zrušil a vec vrátil žalovanej na ďalšie konanie s tým, že nezistil v uvedených rozhodnutiach také právne účinky, ktoré výslovne a nepochybne spočívajú v zániku vlastníckeho práva.

25. Český banský úrad v Prahe vo svojej odpovedi zo dňa 23.10.2017 reagujúc na žiadosť o poskytnutie informácie uviedol, že ústie štôlne nie je legislatívne určený termín, a preto nie je možné vo všeobecnej rovine bez znalosti konkrétneho prípadu určiť, či sa jedná o stavbu v zmysle zákona č. 183/2006 Sb.

stavebného zákona, či o súčasť banského diela. Poukázal na definíciu banského diela podľa § 2 ods. 1 písm. d/ vyhlášky č. 22/1989 Sb. Ďalej poukázal na definíciu stavby v zmysle § 2 ods. 3 stavebného zákona, pričom uviedol, že vyústenie štôlne na povrch môže byť riešené rôznymi spôsobmi a nemožno vylúčiť, že sa v jednotlivých prípadoch, pokiaľ sú naplnené definičné znaky, môže jednať o samostatnú stavbu. V prípade pochybností, či sa jedná v tomto konkrétnom prípade o stavbu, je potrebné vychádzať zo stanoviska príslušného stavebného úradu.

26. Z vyjadrenia Obvodného banského úradu v Košiciach zo dňa 19.01.2018 vyplýva, že podľa § 35 ods. 1 zákona č. 44/1988 Zb. o ochrane a vyžití nerastného bohatstva (banský zákon) v znení neskorších predpisov, starým banským dielom sa podľa tohto zákona rozumie banské dielo v podzemí, ktoré je opustené a ktorého pôvodný prevádzkovateľ ani jeho právny nástupca neexistuje alebo nie je známy. Teda sú preň stanovené dve kumulatívne podmienky opustenie diela a neznámy prevádzkovateľ alebo jeho právny nástupca. Tým, že staré banské dielo sa začne využívať, zmení sa jeho status, pretože už nie je opustené. A v prípade banských diel na Dubníku je známy aj právny nástupca prevádzkovateľa. Posledným prevádzkovateľom v 30-tych rokoch bol erár. Potom bane - alebo správne povedané banské diela na Dubníku po roku 1945 prešli pod majetkovú správu Solivarov, tieto pod správu Rudných baní a pri oddelení Solivarov nebol majetok Dubnických opálových baní predmetom privatizácie. Teda ostali majetkom Slovenskej republiky v správe Ministerstva hospodárstva SR. Ďalej uviedol, že ústie je ukončenie nejakého ohraničeného (obyč. predĺženého) priestoru vo vonkajšom priestore al. v inom ohraničenom priestore, otvor: ú. kanála, ú. rúry ú. nádoby, fľaše. Ústia štôlni sú po technickej stránke jednoznačne súčasťou banských diel. Ložisko sa z povrchu sprístupňuje (otvára) úvodnými banskými dielami, ktoré tvoria trvalé spojenie s povrchom. Podľa odbornej terminológie sa za štôľňu považuje vodorovné alebo úklonné dlhé banské dielo vyrazené obvykle v priaznivých topografických podmienkach, t.j. v kopcovitom teréne v úbočí svahovitého terénu. Ústie banského diela (aj štôlne) sa vymedzuje ako miesto, kde banské dielo ústí na povrch (ako prienik banského diela so zemským povrchom), resp. sa rozumie aj miesto, kde banské dielo nadväzuje na iné banské dielo (hocikde v podzemí bane) a takto vymedzená banská odborná terminológia jednoznačne deklaruje vzťah vzájomnej spolupatričnosti a neoddeliteľnosti banského diela a jeho ústia. Vlastné ústie v prípade prieniku so zemským povrchom môže byť zakončené obvykle portálom, ale môže byť aj bez neho. Ústie štôlne bez pokračovania banským dielom samo osebe už nemôže plniť svoj pôvodný účel a funkciu (otváрку a sprístupnenie ložiska, umožnenie dopravy, chôdze, vetrania a odvodňovania). Ústie banského diela ako prienik s povrchom slúži ako vstup do neho, resp. výstup z neho, takže je jeho súčasťou. Banské dielo môže byť vyrazené priamo v úžitkovom neraste (sú to tzv. smerné štôlne - banské chodby), ale môžu byť vyrazené aj mimo (v hluchých horninách - naprieč vrstvami, buď cez nadložie alebo cez podložie - sú to tzv. prekopy). Na spôsob otváрки bane majú vplyv hlavne topografické, geologické, hydrogeologické a banskotechnické podmienky (preskúmanosť, úložné pomery), predpokladaná ťažba (výkonnosť a životnosť bane), zvolená dobývacie metóda a celková ekonomika prevádzky (hospodárske a organizačné dôvody). Banské dielo môže byť fyzicky súčasťou ložiska, ak je vyrazené v ložisku, ale inak sa jedná o rozdielne kvality. Ložisko je prírodné nahromadenie nerastu a banské dielo je podzemná stavba, výtvor ľudskej činnosti. Pre nevýhody otváрки ložiska smernými štôľňami sa dáva prednosť razeniu štôlne naprieč vrstvami a pokiaľ je to možné, cez podložie ložiska. Z vyššie uvedených skutočností vyplýva, že banské diela môžu byť súčasťou výhradného ložiska (aj s nevýhodami), ale v zásade najmä otvářkové banské diela (štôlne, jamy, úpadnice) sú razené v hlušine (bez úžitkových nerastov), t.j. mimo ložiska. V zásade tieto banské diela slúžia potom k doprave, chôdzi, vetraniu a odvodňovaniu - istým konkrétnym praktickým účelom a podľa tohto účelu sa aj konkrétne zabezpečuje ich stabilita a vstroj a z tohto pohľadu tvoria samostatnú technickú jednotku. Banské diela sú podzemné banské objekty a sú hmotným majetkom. Banské diela slúžia pre otvářku, prípravu a dobývanie výhradného ložiska a nie preto, aby sa stali súčasťou ložiska. Závisí na organizácii ako to eviduje v účtovníctve. Väčšinou investičná otvářka bane bola jedna položka hmotného majetku a ďalšie hlavné banské diela boli evidované v účtovníctve zvlášť, postupne v časovej línii ako boli razené. Vyrazené a vstrojené banské dielo splňuje charakteristiku samostatnej veci, súbor týchto banských diel vlastne tvorí baňu, ktorá v zmysle definície podľa § 2 ods. 1 písm. a) vyhlášky SBÚ č. 21/1989 Zb. tvorí samostatnú technickú jednotku. Poukázal na to, že Obvodný banský úrad v Košiciach povolil žalovanému obnovu - opravu banského diela, ktorá nezakladá právny nárok na vlastníctvo banského diela alebo jeho časti. V banských predpisoch sa striktno oddeľuje pojem lom a pojem banské dielo. Jaskyňa je pojem z celkom inej oblasti. Nemožno stotožňovať pojmy lom, jaskyňa a banské dielo, baňa (pre baňu je nevhodné pomenovanie hlbinná baňa) - je to ťažobná prevádzka, na ktorom sa úžitkový nerast dobýva v podzemí (tvorí ho súbor banských diel, banských a povrchových objektov a zariadení), lom (nevhodné

pomenovanie je povrchová baňa) - je ťažobnou prevádzkou, na ktorom sa úžitkový nerast dobýva povrchovo (spravidla ho tvorí jediné banské dielo a príslušné povrchové objekty a zariadenia). Jaskyňa je pojem z celkom inej oblasti. Jaskyňa je prírodný výtvor (vzniká bez antropologického zásahu). Upriamil pozornosť na to, že na geometrickom pláne č. 44/2006 je zakreslené ústie štôlne Jozef o rozmeroch 5x3 metre. Z technického pohľadu je to nezmysel, ústie štôlne v zmysle vyššie uvedeného vymedzenia je prienikom banského diela so zemským povrchom spravidla (v záujme zachovania jeho stability) vo forme kruhu, paraboly, lichobežníka, príp. ich kombinácie a nie jeho plošné vymedzenie vo forme obdĺžnika. Navyše, na lokalite slovenských opálových baní šírka resp. priemer ústí nedosahuje (s výnimkou znehodnotených, destabilizovaných ústí) hodnotu troch a viacej metrov. Nie je jasné, kde má stavba rozмеры 5x3 m a kde sú tieto hranice vyznačené múrom, túto podmienku (zriadený múr) spĺňa odhadom iba priestor zriadený pred ústím štôlne Viliam a Fridrich, ale tak isto šírka tohto priestoru nedosahuje 3 m, ostatné záujmové ústia nie sú v žiadnom priestore vymedzené múrom. Štôľňa Jozef je ukončená portálom a jeho tvar vôbec nekorešponduje s geometrickým plánom žalovaného. Vyjadril sa aj k jednotlivým ústiám jednotlivých štôľní tak ako sú zapísané na liste vlastníctva č. XXX pre katastrálne územie Červenica podľa stavu 2012- 2016: ústie štôlne Richard - vybudovaný betónový múr so zriadeným vletovým otvorom nebol vytvorený organizáciou Opálové bane Dubník a.s., bol zriadený ešte pred povolením zabezpečenia jednou z mimovládnych organizácií, pred ústím žalovaný vytvoril samostatný portál bez spojenia s vyrazeným banským dielom; ústie štôlne Ľudovít - okrem vypratania a vyčistenia ústia nebolo nič vykonané a zriadené; ústie štôlne Prieskumný Karol - okrem vypratania a vyčistenia ústia nebolo nič vykonané a zriadené; ústie štôlne Fridrich - bolo len založené poukladanou a zakliesnenou guľatinou do jednotlivých bokov, pred ústím žalovaný bol vytvorený samostatný portál bez spojenia s vyrazeným banským dielom a bol zriadený suchý múr; ústie štôlne Jozef - bola vykonaná obnova pôvodnej kamennej obmu- rovky zriadenej vo vnútri tejto štôlne, kamenný portál je pôvodný a bol zriadený ešte pred povolením zabezpečenia, bola vykonaná rekonštrukcia mreží a drevených masívnych dverí, terajší kamenný portál je pôvodný a bol obnovený a zrekonštruovaný v roku 1968; ústie štôlne Viliam - pôvodné ústie bolo vysunuté dopredu so zriadením portálu z prírodného kameňa, vo vnútri boli osadené mreže, bol zriadený suchý múr; ohľbeň šachty Fedo - bola prekrytá fošňami a hranolmi po spevnení okrajov položením železobetónových prefabrikátov (trámov); budova šachty neexistuje (ostali len pôvodné základy budovy), iné ďalšie práce neboli vykonané, budova nebola obnovená. V prílohe priložil dokumentáciu skutočného stavu na porovnanie s „unifikovanými“ rozmermi ústí štôľní 5x3m, ktoré žalovaný použil bez ohľadu na realitu. (Až na štôľňu Viliam, ktorá má iné rozмеры.) So znením stanoviska ČBÚ úrad súhlasí po tretej odsek, ústie štôlne nie je ani u nás legislatívne definovaný termín, definícia banského diela je rovnaká ako podľa slovenských právnych predpisov, podľa § 2 ods. 1 písm. b) vyhlášky SBÚ č. 21/1989 Zb. je banské dielo definované ako „podzemný priestor vytvorený banskou činnosťou“ bez ohľadu na to, či sa vytvára v ložisku alebo mimo neho. S aplikáciou znenia posledného odseku v stanovisku ČBÚ úrad nesúhlasí. Na tieto stavby sa podľa § 56 písm. a) stavebného zákona SR nevyžaduje ani stavebné povolenie, ani ohlásenie obvyklému stavebnému úradu, pretože ústie a portál sú súčasťou banského diela a zriaďovanie ústí a ich zaistenie a vystrojenie v súčasnosti jednoznačne podlieha povoleniu a dozoru orgánov štátnej banskej správy.

27. Štôľňa Jozef a šachta Fedo sú vyhlásené za národné kultúrne pamiatky. Zo štátneho zoznamu osobitne chránených častí prírody je zrejme, že chránený areál Dubníckych baní predstavuje mimoriadne veľké a vedecky významné sídlisko viacerých druhov vzácnych a užitočných druhov netopierov. Využívajú sa ako vedecký objekt.

28. Na mieste samom, t.j. Opálové bane k.ú. Červenica, bola z dôvodu nepriaznivých poveternostných podmienok vykonaná obhliadka a fotodokumentácia len čo sa týka ústia štôlne Jozef, ohľbeň a budovy šachty Fedo, ústia štôlne Richard a ústia štôlne Viliam. Pri obhliadke boli prítomné aj odborne spôsobilé osoby X. X. J. (predseda Obvodného banského úradu v Košiciach) a X. Š. T. (zamestnanec Hlavného banského úradu). Zo zápisnice z vykonanej obhliadky vyplýva, že štôľňa Jozef pozostáva z klenby vystuženej kameňom, tzv. rímskej klenby (fotografia č. 2). Táto klenba bola postavená v roku 1909. Dátum je zrejme aj z nápisu na jednom z kameňov v tejto štôľni. Spojovací priestor, ktorý je vystužený tou rímskou klenbou začína pri vstupe od ústia a končí sa asi vo vzdialenosti 70 metrov (fotografia č. 3). Pán Tóth uviedol, že štôľňa je priestorové banské dielo a ústie štôlne je rovinný geometrický útvar, ktorý vzniká na priereze štôlne a povrchu, teda prieniku, čiže to je kruh, elipsa, alebo trojuholník, lichobežník, parabola. Od ústia je potom pokračovanie štôlne až po isté staničenie. Pán J. uviedol, že štôľňa nemá základy, ale samozrejme, keď sú zlé, nestabilné podmienky, tak sa zvykne dávať vystuž v plnom kruhu, tzn. aj pod podloží banského diela, na ktorom stojíme. Fotografia č. 4 predstavuje

pokračovanie štôlne, avšak už bez výstuže, priamo v hornine. Podľa vyjadrení p. J. toto pokračovanie štôlne je taktiež vytvorené ľudskou činnosťou, pričom sa nejedná o jaskyňu, ide o baňu. Štôľňa bola sekaná ručne ľuďmi. Pán Tóth uviedol, že ústie je útvar dvojrozmerný, ide o prienik štôlne na zemský povrch, a zároveň poukázal na to, že na geometrickom pláne je to zakreslené ako nejaká stavba o rozmere 5 x 3 m, avšak takéto niečo neexistuje, nejde o žiadnu pozemnú stavbu. Ústie nie je terminus technicus. Ďalej uviedol, že žalovaným tu boli vykonané len nejaké úpravy a opravy, avšak nevznikla žiadna stavba. Rekonštruovaný bol kamenný portál a to naposledy v roku 1968 Technickým múzeom Košice. Fotografia č. 5 zobrazuje šachtu Fedö. Ďalšia fotografia č. 6 zobrazuje pohľad zospodu do šachty Fedö. Na fotografii č. 7 pán J. poukazuje na to, čo je ústie štôlne Jozef a na fotografii č. 8 ukazuje, čo je kamenný portál. Ďalšia vyhotovená fotografia č. 9 zobrazuje pohľad zhora na ohľbeň šachty Fedö. Fotografie č. 10 a č. 11 majú zobrazovať budovu šachty Fedö. Ukazuje na ňu pán J.. Je pokrytá celá snehom, nevidno dané základy. Na ďalšej fotografii č. 12 je zobrazené ústie štôlne Richard, ktorá je uzavretá betónovým uzáverom s vytvoreným vletovým otvorom pre netopiere, čo je bližšie vidieť na fotografii č. 13. Na predmetnej fotografii identifikovali pán J. a pán T. samotné ústia štôlne Richard. Žalovaný poukazuje na to, že za ústie štôlne Richard je podľa jeho názoru potrebné považovať pôvodné ústie, ktoré je pred ústím, ktoré teraz identifikovali pán J. a pán Tóth. Poukázal na to, že toto ústie, ktoré bolo pôvodným ústím, vybuďoval žalovaný. Podľa vyjadrenia žalovaného bolo jeho cieľom bolo pokračovať v spojení tohto ústia so štôľňou, ale skončilo mu povolenie, preto nemohol práce dokončiť. Pán Tóth vo vzťahu k vyjadreniu žalovaného p. S. uvádza, že pánom S. vytvorené „pôvodné ústie“, nie je momentálne ústím, pretože nespĺňa účel, ktoré má ústie mať. Fotografia č. 14 zobrazuje štôľňu Viliam (fotografia č. 14). Pán S. (žalovaný) vo vzťahu k štôľni Viliam poukazuje na to, že tu v podstate nebol žiaden vchod. Uviedol, že žalovaný vybuďoval tento vchod, portál aj ústie, až po kamennú časť štôlne. Pán J. poukazuje na to, že pokiaľ ide o štôľňu Viliam umelo bola dorobená predná časť od pôvodného ústia v dĺžke 20 metrov a je to z TH výstuží. Pán Jančok uvádza, že podľa jeho tvrdení je ústím štôlne Viliam časť od samotného portálu až do vzdialenosti 20 metrov. V tejto štôľni teda tá TH výstuž postupuje ďalej v užšom profile (fotografia č. 15). Prítomný pán J., ako aj pán S. uvádzajú, že v podstate ide o umelo vytvorenú chodbu, ktorá je v podstate zasypaná hlinou.

29. Z jednotlivých fotografií, ktoré sú obsahom spisu, ako aj z výsledkov vykonanej obhliadky súd zistil, že:

- ústie štôlne Richard - vybudovaný betónový múr so zriadeným vletovým otvorom nebol vytvorený žalovaným, ale bol zriadený ešte pred povolením zabezpečenia jednou z mimovládnych organizácií, žalovaný vytvoril pred ústím samostatný portál bez spojenia s vyrazeným banským dielom;
- ústie štôlne Ľudovít - okrem vypratania a vyčistenia ústia nebolo nič vykonané a zriadené;
- ústie štôlne Prieskumný Karol - okrem vypratania a vyčistenia ústia nebolo nič vykonané a zriadené;
- ústie štôlne Fridrich - bolo len založené poukladanou a zakliesnenou guľatinou do jednotlivých bokov, pred ústím bol žalovaným vytvorený samostatný portál bez spojenia s vyrazeným banským dielom a bol zriadený suchý múr;
- ústie štôlne Jozef - bola vykonaná obnova pôvodnej kamennej obmurovky zriadenej vo vnútri tejto štôlne, kamenný portál je pôvodný a bol zriadený ešte pred povolením zabezpečenia, bola vykonaná rekonštrukcia mreží a drevených masívnych dverí, terajší kamenný portál je pôvodný a bol obnovený a zrekonštruovaný v roku 1968;
- ústie štôlne Viliam - pôvodné ústie bolo vysunuté dopredu so zriadením portálu z prírodného kameňa, vo vnútri boli osadené mreže, bol zriadený suchý múr;
- ohľbeň šachty Fedö - bola prekrytá fošňami a hranolmi po spevnení okrajov položením železobetónových prefabrikátov (trámov);
- budova šachty Fedö neexistuje (ostali len pôvodné základy budovy), iné ďalšie práce neboli vykonané, budova nebola obnovená.

Uvedené skutkové zistenia žalovaný nerozporoval.

30. Zistený skutkový stav súd takto právne posúdil:

31. Podľa § 470 ods. 1 zák. č. 160/2015 Z. z. <<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2015/160/>> Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“), ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti.

32. Podľa § 470 ods. 2 prvej vety CSP <<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2015/160/>> právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona zostávajú zachované.

33. Podľa § 137 písm. c/ CSP žalobou možno požadovať, aby sa rozhodlo najmä o určení, či tu právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem; naliehavý právny záujem nie je potrebné preukazovať, ak vyplýva z osobitného predpisu.

34. Podľa § 118 ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“) predmetom občianskoprávných vzťahov sú veci, živé zvieratá, a pokiaľ to ich povaha pripúšťa, práva alebo iné majetkové hodnoty.

35. Podľa § 119 ods. 1 a ods. 2 OZ veci sú hnutelné alebo nehnuteľné. Nehnuteľnosťami sú pozemky a stavby spojené so zemou pevným základom.

36. Podľa § 120 ods. 1 OZ súčasťou veci je všetko, čo k nej podľa jej povahy patrí a nemôže byť oddelené bez toho, že by sa tým vec znehodnotila.

37. Podľa § 121 ods. 1 OZ príslušenstvom veci sú veci, ktoré patria vlastníkovi hlavnej veci a sú ním určené na to, aby sa s hlavnou vecou trvale užívali.

38. Podľa § 123 OZ vlastník je v medziach zákona oprávnený predmet svojho vlastníctva držať, užívať, požívať jeho plody a úžitky a nakladať s ním.

39. Podľa § 132 ods. 1 OZ vlastníctvo veci možno nadobudnúť kúpou, darovacou alebo inou zmluvou, dedením, rozhodnutím štátneho orgánu alebo na základe iných skutočností ustanovených zákonom.

40. Podľa § 3 ods. 1 písm. j/ zákona č. 44/1988 Zb. o ochrane a využití nerastného bohatstva (ďalej len „Banský zákon“) vyhradené nerasty sú technicky použiteľné kryštály nerastov a drahé kamene.

41. Podľa § 4 Banského zákona ložiskom nerastov podľa tohto zákona (ďalej len "ložisko") je prírodné nahromadenie nerastov, ako aj základka v hlbinej bani, opustený odval, výsypka alebo odkalisko, ktoré vznikli banskou činnosťou a obsahujú nerasty.

42. Podľa § 5 ods. 1 Banského zákona nerastné bohatstvo podľa tohto zákona tvoria ložiská vyhradených nerastov (ďalej len "výhradné ložiská").

43. Podľa § 5 ods. 2 Banského zákona za nerastné bohatstvo sa podľa tohto zákona považujú aj prírodné horninové štruktúry a podzemné priestory, ktoré vznikli dobývaním ložísk ropy, horľavého zemného plynu alebo soli [§ 3 ods. 1 písm. b) a f)], ak sú vhodné na uskladňovanie plynov alebo kvapalín a prírodné horninové štruktúry vhodné na využívanie geotermálnej energie.

44. Podľa § 5 ods. 5 Banského zákona nerastné bohatstvo je vo vlastníctve Slovenskej republiky.

45. Podľa § 7 Banského zákona ložisko nevyhradeného nerastu je súčasťou pozemku.

46. Podľa § 23 ods. 1, ods. 3 - 5 Banského zákona na projektovanie, výstavbu, prípadne rekonštrukciu baní a lomov vrátane výsypiek, odvalov a odkalísk sa vzťahujú všeobecné predpisy o výstavbe, pokiaľ tento zákon neustanovuje inak. Banské diela a banské stavby pod povrchom vrátane staveb na povrchu bezprostredne slúžiacich ich prevádzke, a to ťažné veže, jamové budovy, strojovne ťažných strojov a ventilátorovne povoľuje obvodný banský úrad. Obvodný banský úrad povoľuje aj banské stavby slúžiace otváranie, príprave alebo dobývaniu a úprave nerastov v súvislosti s dobývaním v lomoch a skrývkach na území vystavenom priamym účinkom ťažby v hraniciach dobývacieho priestoru, ak sa nevykonala rekultivácia pozemku podľa rekultivačného plánu. Banské diela a stavby uvedené v odsekoch 3 <[aspi://module='ASPI'&link='44/1988 Zb.%252323'&ucin-k-dni='30.12.9999'](https://www.aspi.sk/module='ASPI'&link='44/1988%20Zb.%252323'&ucin-k-dni='30.12.9999')> a <[aspi://module='ASPI'&link='44/1988 Zb.%252323'&ucin-k-dni='30.12.9999'](https://www.aspi.sk/module='ASPI'&link='44/1988%20Zb.%252323'&ucin-k-dni='30.12.9999')>, ich zmeny a likvidáciu povoľuje obvodný banský úrad najmä v rámci povoľovania otvárania, prípravy a dobývania výhradného ložiska a povoľovania zabezpečenia alebo likvidácie hlavných banských diel a lomov.

47. Podľa § 24 ods. 1 Banského zákona právo na dobývanie výhradného ložiska a na nakladanie s vydobytým nerastom má organizácia, ktorá má banské oprávnenie a ktorej sa určí dobývací priestor.

48. Podľa § 34 ods. 2 a ods. 4 Banského zákona osobitným zásahom do zemskej kôry je aj hlbinná technická alebo technologická úprava prirodzeného horninového prostredia. Podzemné priestory, ktoré vzniknú osobitnými zásahmi do zemskej kôry, sa považujú za banské diela.

49. Podľa § 35 ods. 1, ods. 2, ods. 4 Banského zákona starým banským dielom sa podľa tohto zákona rozumie banské dielo v podzemí, ktoré je opustené a ktorého pôvodný prevádzkovateľ ani jeho právny nástupca neexistuje alebo nie je známy. Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky zabezpečuje zisťovanie starých banských diel a vedie ich register. Vedením registra môže poveriť ním riadenú organizáciu. Zabezpečovanie alebo likvidáciu starých banských diel a ich následkov, ktoré ohrozujú verejný záujem, zabezpečí v nevyhnutne potrebnom rozsahu Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky. Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky vyporiada aj prípadné škody na hmotnom majetku spôsobené pri zabezpečovaní alebo likvidácii starých banských diel.

50. Podľa § 2 zákona č. 51/1988 Zb. o banskej činnosti, výbušninách a o štátnej banskej správe (ďalej len „Zákon o banskej činnosti“) banskou činnosťou sa podľa tohto zákona rozumie

- a) ložiskový geologický prieskum vyhradených nerastov (ďalej len "výhradné ložisko"),
- b) otvárka, príprava a dobývanie výhradných ložísk,
- c) zriaďovanie, zabezpečenie a likvidácia banských diel a lomov,
- d) úprava a zušľachtovanie nerastov vykonávané v súvislosti s ich dobývaním,
- e) zriaďovanie a prevádzka odvalov, výsypiek a odkalísk pri činnostiach uvedených v písmenách a) až d),
- f) osobitné zásahy do zemskej kôry,
- g) likvidácia starých banských diel,
- h) sprístupňovanie banských diel a starých banských diel pre múzejné a iné účely a práce na ich udržiavaní v bezpečnom stave.

51. Podľa § 10 ods. 6 Zákona o banskej činnosti zabezpečenie banských diel a lomov a likvidáciu hlavných banských diel a lomov povoľuje obvodný banský úrad. So žiadosťou o povolenie predkladá organizácia plán ich zabezpečenia alebo likvidácie.

52. Podľa § 10 ods. 7 Zákona o banskej činnosti hlavnými banskými dielami sa podľa tohto zákona rozumejú všetky banské diela, ktoré vyúsťujú na povrch, a banské diela otvárajúce výhradné ložisko alebo jeho ucelenú časť. Na účely tohto zákona hlavné banské diela sú podzemnými stavbami v miestach ich prienikov so zemským povrchom; evidujú sa v katastri nehnuteľností podľa osobitného predpisu.

53. Podľa § 6 ods. 1 písm. c/ zákona č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností v katastri sa evidujú stavby spojené so zemou pevným základom, a to prienikom so zemským povrchom alebo priemetom ich vonkajšieho obvodu na zemský povrch, ktoré

1. sú označené súpisným číslom,
2. nie sú označené súpisným číslom,
3. sú rozostavanými stavbami v súvislosti so vznikom, zmenou alebo zánikom práva k nim,
4. sú podzemnými stavbami, a to v miestach ich prienikov so zemským povrchom.

54. Podľa § 6 ods. 2 zákona č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností v katastri sa spravidla nezapisujú inžinierske stavby a drobné stavby; tieto sú v katastri zobrazené na katastrálnej mape parcelným číslom pozemku, na ktorom je stavba postavená, alebo mapovou značkou a sú označené kódom druhu pozemku a kódom spôsobu využívania pozemku.

55. Podľa § 81 CSP intervenient je ten, kto sa zúčastňuje na konaní popri žalobcovi alebo žalovanom a má právny záujem na výsledku konania.

56. Podľa § 2 ods. 1 písm. a/, b/, y/, ods. 2 vyhlášky o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a bezpečnosti pri banskej činnosti a činnosti vykonávanej banským spôsobom v podzemí (ďalej len „vyhláška o BOZP“) na účely tejto vyhlášky sa považuje za baňu - prevádzkový celok, ktorý tvorí spravidla

z hľadiska vetrania samostatnú technickú jednotku bez ohľadu na to, ako sa po stránke organizačnej nazýva; banské dielo - podzemný priestor vytvorený banskou činnosťou; za banské dielo sa považuje aj vetrací, odvodňovací, ťažobný a záchranný vrt a iné vrty, ktoré plnia funkciu banského diela. Za banské dielo sa nepovažuje vyhladávací a prieskumný vrt; vedenie banských diel - proces vytvárania alebo likvidácie banských diel. Zahrňuje razenie, vystužovanie a likvidáciu banských alebo podzemných diel a dobývanie výhradných ložísk. Za baňu a banské dielo sa považuje aj podzemná stavba a podzemné dielo, ak táto vyhláška neustanovuje inak.

57. Podľa § 33 ods. 1 a ods. 2 vyhláška o BOZP baňa musí mať aspoň dva od seba oddelené a na sebe nezávislé východy na povrch, z ktorých každý musí umožniť odchod všetkých pracovníkov z podzemia. Baňa, v ktorej sa vykonávajú len prieskumné alebo stavebné práce a len na jednom obvode, baňa, v ktorej sa len čerpajú prírodné liečivé a stolové minerálne vody, a baňa v závere likvidácie, prípadne zabezpečovania môže mať jeden východ na povrch. To platí aj v prípade, ak výnimočne v odôvodnených prípadoch výhradné ložisko bez určeného dobývacieho priestoru dobýva organizácia, ktorá vykonala alebo vykonáva jeho prieskum.

58. Podľa § 47c zákona č. 92/1991 Zb. o podmienkach prevodu majetku štátu na iné osoby majetok podniku alebo tie časti tohto majetku, ktoré nebolo možné z akýchkoľvek dôvodov privatizovať a podnik bol zrušený a vymazaný z obchodného registra, je v správe ministerstva s výnimkou majetku, ktorý spravuje Slovenský pozemkový fond podľa osobitného predpisu.

59. V prejednávanej spore sa žalobca podanou žalobou domáhal určenia, že je vlastníkom stavieb zapísaných na LV č. XXX v kat. úz. Červenica, a to ústie štôlne Richard postavené na parc. č. XXX/XX, ústie štôlne Ľudovít postavené na parc. č. XXX/XX, ústie štôlne Fridrich postavené na parc. č. XXX/XX, ústie štôlne prieskumný Karol postavené na parc. č. XXX/XX, ohľadávací vrt Fedö postavený na parc. č. XXX/XX, budova šachty Fedö postavená na parc. č. XXX/XX, ústie štôlne Jozef postavené na parc. č. XXX/X a ústie štôlne Viliam postavené na parc. č. XXX/XX (ďalej len „sporné nehnuteľnosti“), eventuálne, že sporné nehnuteľnosti sú súčasťou banského diela, a to jednotlivých štôlní resp. šachty, vo vlastníctve žalobcu.

60. Základom v prejednávanej veci bolo teda posúdenie, či sporné nehnuteľnosti sú alebo nie sú samostatnou vecou v právnom zmysle, prípadne či sú súčasťou inej (hlavnej) veci a to štôlne, resp. šachty ako banského diela.

61. Predmetom občianskoprávných vzťahov sú okrem iného aj veci (§ 118 ods. 1 OZ). Aby bolo možné považovať určitý objekt za vec v právnom zmysle, musí najprv ísť o ovládateľný hmotný predmet (res corporales). Nesmie tu však chýbať ani ďalší významný element, ktorým je objektívna užitočnosť takéhoto predmetu a jeho schopnosť určitým spôsobom uspokojovať ľudské potreby.

62. Štôľňu ako banské dielo je potrebné podľa názoru súdu považovať za hlavnú vec, ktorá je samostatnou vecou a spôsobilým predmetom právnych vzťahov. Uvedené banské dielo vzniklo totiž osobitným zásahom do zemskej kôry, ktorým je okrem iného aj hlbinná technická alebo technologická úprava prirodzeného horninového prostredia (§ 34 Banského zákona). Tieto osobitné zásahy do zemskej kôry sú výsledkom banskej činnosti (§ 2 Zákona o banskej činnosti), t.j. ľudskej činnosti, ktorou bola vytvorená určitá, prevažne podzemná konštrukcia ohraničujúca smerom dovnútra podzemný priestor (napr. výstužou v plnom kruhu, kamennou obmurovkou), ktorý má slúžiť na účel získavania nerastného bohatstva. Banské dielo slúži pre otvárkú, prípravu a dobývanie výhradného ložiska a nie preto, aby sa stalo súčasťou ložiska. Najmä tzv. otvárkové banské dielo (štôľňa) je razená v hlušine (bez úžitkových nerastov), t.j. mimo ložiska. V zásade toto banské dielo slúži potom k doprave, chôdzi, vetraniu a odvodňovaniu - istým konkrétnym praktickým účelom a podľa tohto účelu sa aj konkrétne zabezpečuje jeho stabilita a výstroj a z tohto pohľadu tvorí samostatnú technickú jednotku. Štôľňa ako banské dielo slúži aj na edukatívne účely, v zmysle § 2 písm. h) Zákona o banskej činnosti banskou činnosťou sa rozumie aj sprístupňovanie banských diel a starých banských diel pre múzejné a iné účely a práce na ich udržiavaní v bezpečnom stave. V neposlednom rade, pokiaľ ide o šachtu Fedö a štôľňu Jozef, tie sú navyše aj národnými kultúrnymi pamiatkami a bane na Dubníku sú chránenou časťou prírody ako zimovisko netopierov. So zreteľom na uvedené možno prijať záver, že v prípade tohto banského diela ide o hmotný predmet, ktorý je objektívne schopný uspokojovať ľudské potreby.

63. V tejto súvislosti je možné odkázať na rozhodnutia Najvyššieho súdu ČR sp. zn. Rv I 813/22, ako aj sp. zn. 30Cdo 1857/2001, v ktorých bol prijatý záver, že pivnica alebo podzemná chodba môže byť za určitých okolností (ak sa nachádzajú pod cudzím pozemkom) samostatným predmetom vlastníckeho práva. Rovnaký postoj zaujal Najvyšší súd ČR aj v prípade spotrubnenia potoka, keď konštatoval, že takéto vodné dielo, vedené pod povrchom pozemku - zastavanej plochy, na ktorej stojí obytný dom - nie je ako stavba súčasťou pozemku, ale je samostatnou vecou v právnom zmysle. Pivnica vytvorená z kameňa, príp. tehál je stavbou ako predmetom občianskoprávných vzťahov (porovnaj rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 22 Cdo 911/2005). Keďže sa charakter štôlne (banského diela) do istej miery podobá povahe pivničných alebo podobných priestorov, je možné podľa názoru súdu analogicky uvažovať o štôlni (banskom diele) ako o samostatnej stavbe. Zákon totiž výslovne nestanovuje, že by stavbou ako predmetom občianskeho práva mohla byť len stavba pozemná, môže to byť i stavba podzemná, pokiaľ môže byť samostatným predmetom právnych vzťahov (napr. rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR sp. zn. Rv I 813/22). Podzemné stavby možno považovať za osobitné nehnuteľnosti sui generis, ak majú svoje samostatné účelové určenie, t.j. ak nie sú súčasťou či príslušenstvom nejakej stavby. Podzemnú stavbu možno považovať za samostatnú nehnuteľnosť, ak sa nachádza prevažne pod povrchom pozemku a má svoje samostatné účelové určenie. Súčasťou pozemku je naopak také podzemné stavba, ktorá nemá samostatné účelové určenie, a to aj vtedy, keby zasahovala pod iný pozemok. Spomínané banské dielo nesporne uvedenú charakteristiku podzemnej stavby so samostatným účelovým určením spĺňa (viď bod 62. rozsudku).

64. Pri veciach rozlišujeme veci hlavné, súčasti vecí a príslušenstvo vecí. Hlavnými vecami sú všetky veci, ktoré môžu byť samostatnými predmetmi právneho vzťahu bez toho, že by boli v určitej relácii k iným veciam. Súčasťou vecí je všetko, čo k nej podľa jej povahy patrí a nemôže byť oddelené bez toho, že by sa tým vec znehodnotila.

65. Zákon v ustanovení § 120 ods. 1 OZ definuje pojem súčasť vecí a to tak, že súčasťou vecí je všetko, čo k nej podľa jej povahy patrí a nemôže byť oddelené bez toho, že by sa tým vec znehodnotila. Zákon stavia samostatnosť vecí vo vzťahu k inej veci na dvoch kritériách: a) na vzájomnej spolupatričnosti a b) na miere ich oddeliteľnosti. Prvé kritérium má subjektívnu povahu, lebo „to, čo k veci podľa jej povahy patrí“, sa určuje podľa ľudských zvyklostí, skúseností a noriem vzťahujúcich sa na konkrétnu vec. Miera spolupatričnosti sa potom posudzuje prostredníctvom povahy tej veci, ktorá sa považuje za podstatnejšiu vec, a teda vo vzťahu viacerých vecí za tzv. hlavnú vec. Zákonný text touto všeobecnou úpravou dáva priestor na individuálne posúdenie, aké vlastnosti vykazuje hlavná vec, aby z toho bolo možné vyvodiť, či iná, relatívne samostatná vec k nej „patrí“ natoľko neodmysliteľne, že sa už nemôže považovať za samostatnú vec. Druhé kritérium je viac objektívne a sleduje spojenie vecí predovšetkým vo fyzickom zmysle. Formulácia „nemôže byť oddelená bez toho, aby sa tým vec znehodnotila“ avšak nevyklučuje možnosť faktického oddelenia vecí. Oddelenie zahŕňa najrôznejšie spôsoby separácie; ako sú tie, s ktorými je spojený zásah do hmotnej podstaty vecí, tak aj tie, ktoré do podstaty vecí nezasahujú, resp. ktorými sú dotknuté len niektoré jej vedľajšie kvality. Vždy však predstavuje pre hlavnú vec (nie však pre oddelovanú „súčasť“) „znehodnotenie“ v hodnotovom (cenovo vyjadriteľnom), kvalitatívnom, funkčnom, estetickom, príp. aj inom zmysle. Faktickým oddelením predchádzajúcej súčasti sa táto stáva samostatnou vecou a môže byť aj samostatným predmetom právnych vzťahov (porovnaj komentár k Občianskemu zákonníku Fekete www.epi.sk). Ak má ísť o súčasť vecí, potom znaky funkčnej a fyzickej spojitosti s hlavnou vecou musia byť splnené kumulatívne (porovnaj rozsudok Najvyššieho súdu ČR z 19.07.2004, sp. zn. 28Cdo 288/2004).

66. Pojem ústie štôlne, rovnako ako aj ohlbeň šachty nie je v podmienkach Slovenskej republiky legislatívne určený termínom. Podľa vyjadrenia Obvodného banského úradu v Košiciach možno ústie definovať ako ukončenie nejakého ohraničeného (obyč. predĺženého) priestoru vo vonkajšom priestore alebo v inom ohraničenom priestore, otvor: napr. ústie kanála, ústie rúry, ústie nádoby, fľaše. Podľa odbornej terminológie sa za štôľňu považuje vodorovné alebo úklonné dlhé banské dielo vyrazené obvykle v priaznivých topografických podmienkach, t.j. v kopcovitom teréne v úbočí svahovitého terénu. Ústie banského diela (aj štôlne) sa vymedzuje ako miesto, kde banské dielo ústí na povrch (ako prienik banského diela so zemským povrchom), resp. sa rozumie aj miesto, kde banské dielo nadväzuje na iné banské dielo (hocikde v podzemí bane) a takto vymedzená banská odborná terminológia jednoznačne deklaruje vzťah vzájomnej spolupatričnosti a neoddeliteľnosti banského diela a jeho ústia. Hlbinná šachta je vertikálne od povrchu razené banské dielo slúžiace k doprave osôb, na prepravu materiálu, na transport ťaženej suroviny a na vetranie. Upravený vstup do šachty na povrchu sa nazýva ohlbeň

(porovnaj Hronček P., Rybár P., Weis K.: Kapitoly z antropogénnej geomorfológie, Technická univerzita v Košiciach, Košice, 2010). Ústia a ohlbeň nie sú samostatnou časťou banského diela, ale jeho vstupnými otvormi, vchodmi do banského diela. Ústie banského diela ako prienik s povrchom slúži ako vstup do neho, resp. výstup z neho. Ústie štólne/ohlbeň šachty bez pokračovania banským dielom nemôže už samo osebe plniť svoj pôvodný účel a funkciu, a to otváranie a sprístupnenie ložiska, umožnenie dopravy, chôdze, vetrania a odvodňovania. V prípade oddelenia ústia štólne/ohlbeň šachty by nesporne došlo k znehodnoteniu banského diela.

67. Uvedené potvrdzuje i samotná definícia hlavného banského diela uvedená v § 10 ods. 7 Zákona o banskej činnosti, v zmysle ktorej sa hlavnými banskými dielami rozumejú všetky banské diela, ktoré vyúsťujú na povrch, a banské diela otvárajúce výhradné ložisko alebo jeho ucelenú časť. Na účely tohto zákona hlavné banské diela sú podzemnými stavbami v miestach ich prienikov so zemským povrchom; evidujú sa v katastri nehnuteľností podľa osobitného predpisu.

68. Uvedená definícia potvrdzuje, že banské dielo ústí na zemský povrch a cez toto ústie sa do banského diela vchádza, a preto je vylúčené, aby ústie štólne bolo charakterizované ako samostatná stavba. V prípade ústia štólne ide preto podľa názoru súdu nepochybne o súčasť hlavnej veci, a to štólne/banského diela ako takého. Ústie štólne totiž bez tejto hlavnej veci nemá žiadne účelové a funkčné určenie, a teda samo osebe nemá úžitkovú hodnotu. To isté platí aj pre ohlbeň šachty.

69. V súvislosti s námietkou žalovaného, že štôlna ako banské dielo je súčasťou ložiska vyhradených nerastov, súd poukazuje na to, že v zmysle § 4 ods. 1 Banského zákona ložiskom nerastov podľa tohto zákona (ďalej len "ložisko") je prírodné nahromadenie nerastov, ako aj základka v hlbinej bani (základka = hlušina ukladaná alebo sypaná vo vyťažených podzemných priestoroch - porovnaj Hronček P., Rybár P., Weis K.: Kapitoly z antropogénnej geomorfológie, Technická univerzita v Košiciach, Košice, 2010), opustený odval, výsypka alebo odkalisko, ktoré vznikli banskou činnosťou a obsahujú nerasty, pričom ložiská vyhradených nerastov (ktorým je v zmysle § 3 ods. 1 písm. j/ Banského zákona aj drahý opál) tvoria nerastné bohatstvo, ktoré je vo vlastníctve Slovenskej republiky. Naproti tomu banské dielo je výsledkom ľudskej stavebnej, tzv. banskej činnosti, ktorou bola vytvorená určitá prevažne podzemná konštrukcia ohraničujúca smerom dovnútra podzemný priestor, ktorý má slúžiť na účel získavania nerastného bohatstva (viď bod 62 rozsudku). Banský zákon nevychádza z domnienky, že banské diela sú súčasťou výhradného ložiska. Zákonodarcu považoval za potrebné upraviť vlastnícke vzťahy len v prípade ložísk ropy, horľavého zemného plynu alebo soli, kde explicitne uviedol, že za nerastné bohatstvo vo vlastníctve Slovenskej republiky sa považujú aj prírodné horninové štruktúry a podzemné priestory, ktoré vznikli dobývaním, čím došlo k spresneniu pojmu majetku štátu. Ak by bolo úmyslom zákonodarcu stanoviť, že súčasťou nerastného bohatstva - výhradného ložiska sú všetky podzemné priestory, ktoré vznikli dobývaním, tak by taxatívne neuvádzal len konkrétne nerastné bohatstvo. Výkladom možno dospieť k záveru, že Banský zákon nevychádza z premisy, že banské diela sú súčasťou výhradného ložiska (rovnako ako nevychádza z predpokladu, že výhradné ložisko je súčasťou pozemku).

70. Pokiaľ ide o poukaz žalovaného na judikáty týkajúci sa lomu a jaskyne, tie nie sú podľa názoru súdu v prejednávanej veci aplikovateľné. Banské predpisy totiž jednoznačne rozlišujú pojmy banské dielo a lom (napr. v § 23, § 31, § 32 Banského zákona, § 2, § 10 Zákona o banskej činnosti). Pojem lom v Banskom zákone definovaný nie je. Podľa dostupného zdroja (www.cs.wikipedia.org/wiki/lom; www.sk.wikipedia.org/wiki/lom) je lom pracovný priestor na ťažbu úžitkových nerastných surovín. Lomy sú spravidla na povrchu, existujú aj podzemné lomy plytko uložené pod úrovňou zemského povrchu. Podľa vyjadrenie Obvodného banského úradu v Košiciach nemožno stotožňovať pojmy lom, jaskyňa, banské dielo, baňa (pre baňu je nevhodné pomenovanie hlbinná baňa). Baňa je ťažobná prevádzka, na ktorej sa úžitkový nerast dobýva v podzemí (tvorí ho súbor banských diel, banských a povrchových objektov a zariadení), lom (nevhodné pomenovanie je povrchová baňa) je ťažobnou prevádzkou, na ktorom sa úžitkový nerast dobýva povrchovo. Jaskyňa je pojem z celkom inej oblasti. Jaskyňa je prírodný výtvor (vzniká bez antropologického zásahu).

71. Z vykonaného dokazovania navyiac vyplýva, že pokiaľ ide o sporné nehnuteľnosti Obvodný banský úrad v Košiciach povolil žalovanému banskú činnosť, predmetom ktorej bolo výlučne zabezpečenie a likvidácia starých banských diel za účelom ich záchrany, obnovy, údržby a ochrany po dobývaní drahých opálov podľa overeného plánu zabezpečenia a likvidácie starých banských diel. V zmysle tohto plánu

sa malo po sanačných prácach na záchranu najdôležitejších banských diel pristúpiť k ich zabezpečeniu a začať s postupnou obnovou všetkých banských diel. V banskom poli Libanka mali byť v prvej etape zostať zachované vstupné otvory Richard, Jozef a Viliam a na ústiach týchto štôlní mali byť osadené špeciálne uzamykateľné mrežové dvere. Pokiaľ ide o štôľňu Jozef, mala byť robená rekonštrukcia kamennej obmurovky úvodného prekopu štôľne Jozef v dĺžke 46 m. Zabezpečenie ohlbne šachty Fedö malo byť riešené spevnením horniny torkretovým plášťom na ťahokovú výstuž a osadením nosného oceľového rámu profilu. V rámci etapy zabezpečenia banských diel plánovali okrem iného obnoviť v časti Libanka ústia štôlní Prieskumný Karol, Fridrich, Ľudovít, Richard. Pri obnove týchto ústí mal byť ručne odstránený zával pôvodného ústia štôľne až po úroveň pôvodnej počvy, vymurovanie portálu štôlní v pôvodnom profile, vrátane vybudovania kamennej obmurovky štôľne až na miesta neporušených hornín a vo vhodnej vzdialenosti od ústia, prípadne priamo na ústí osadiť dvere upravené pre potreby vletu netopierov a uzatvorenia banských diel pre nepovolené vstupy. Vychádzajúc z uvedeného Obvodný banský úrad v Košiciach povolil žalovanému obnovu - opravu banského diela. S ohľadom na to si teda žalovaný musel byť vedomý, že obnovuje ústia štôlní, ktoré sú súčasťou banského diela a v žiadnom prípade nemohol byť dobromyseľný v tom, že vytvoril novú vec - stavbu, ku ktorej by mohol legálnym spôsobom nadobudnúť vlastnícke právo.

72. Z výsledkov dokazovania je tiež nesporne zrejmé, že pokiaľ ide o ústie štôľne Richard vybudovaný betónový múr so zriadeným vletovým otvorom nebol vytvorený žalovaným, ale bol zriadený ešte pred povolením zabezpečenia jednou z mimovládnych organizácií, žalovaný vytvoril len pred ústím samostatný portál bez spojenia s vyrazeným banským dielom. Pokiaľ ide o ústie štôľne Ľudovít a ústie štôľne Prieskumný Karol, okrem vypratania a vyčistenia ústia nebolo nič vykonané a zriadené. Ústie štôľne Fridrich bolo len založené poukladanou a zakliesnenou guľatinou do jednotlivých bokov, pred ústím bol žalovaným vytvorený samostatný portál bez spojenia s vyrazeným banským dielom a bol zriadený suchý múr. Pokiaľ sa jedná o ústie štôľne Jozef, bola vykonaná obnova pôvodnej kamennej obmurovky zriadenej vo vnútri tejto štôľne, kamenný portál je pôvodný a bol zriadený ešte pred povolením zabezpečenia (obnovený a zrekonštruovaný v roku 1968), bola vykonaná rekonštrukcia mreží a drevených masívnych dverí. Pôvodné ústie štôľne Viliam bolo vysunuté dopredu so zriadením portálu z prírodného kameňa, vo vnútri boli osadené mreže, bol zriadený suchý múr. Ďalej bolo zistené, že ohlbeň šachty Fedö bola prekrytá fošňami a hranolmi po spevnení okrajov položením železobetónových prefabrikátov (trámov) a pokiaľ ide o budovu šachty Fedö, tá neexistuje (ostali len pôvodné základy budovy), iné ďalšie práce neboli vykonané, budova nebola obnovená. Predmetné skutkové zistenia žalovaný nerozporoval.

73. Z uvedeného je zjavné, že budova šachty Fedö neexistuje, ostali len pôvodné základy budovy, samotná budova nebola obnovená a jej základy sú súčasťou šachty Fedö. Ani v ostatných prípadoch žalovaný nevytvoril novú vec, ale vykonal len prestavbu, resp. prístavbu, a v niektorých prípadoch nevykonal žiadne stavebné práce, ale len vypratanie a vyčistenie ústia.

74. S ohľadom na rozsah vykonaných prác spočívajúcich v rekonštrukcii banských diel, konkrétne ich súčastí, a to ústí štôlní, možno jednoznačne prijať záver, že vlastníctvo týchto súčastí vecí nadobúda vlastník hlavnej veci a to aj vtedy, keď náklady na zabudovanie, či obstaranie tejto súčasti veci vynaložila iná osoba. Súčasťou vecí sú zásadne aj prístavby (nadstavby, vstavby), ako aj stavebné úpravy (prestavby) (porovnaj rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 Obo 178/2007). V prípade prestavby pôvodnej stavby (banského diela), ak nebolo medzi jej vlastníkom a stavebníkom dohodnuté niečo iné (z vykonaného dokazovania nič také nevyplývalo), je potrebné pri posudzovaní vlastníckeho vzťahu k takej nehnuteľnosti vychádzať z toho, že to, čo prirástlo k pôvodnej neodstránenej stavbe, patrí vlastníkovi tejto pôvodnej stavby (porovnaj R 29/1989). Prístavba sa obvykle stáva súčasťou stavby a nemení tak nič na už vytvorených vlastníckych vzťahoch k veci. Platí totiž, že všetko, čo v dôsledku prístavby, prestavby, inej stavebnej zmeny alebo dokončovacích prác prirastie k existujúcej či zostávajúcej stavbe, stáva sa jej súčasťou a vlastnícky patrí tomu, komu patrí zostávajúca stavba, a to bez ohľadu na výšku nákladov vynaložených pri ďalších stavebných prácach (porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu ČR sp. zn. IV. ÚS 500/2000).

75. Ústia štôlní (či už zakončené portálom alebo nie), ktoré žalovaný opravil, resp. upravil neboli samostatnými vecami a nestali sa nimi ani stavebnými opravami a úpravami vykonanými žalovaným. Nadobudnutie vlastníckeho práva spracovaním cudzej nehnuteľnej veci (štôľne) je možné iba v prípadoch, kedy sa jej rekonštrukciou vykonajú také zmeny jej základných stavebných prvkov, ktoré

stavbu charakterizujú, že touto činnosťou sa zhotoví nová nehnuteľná vec. Z uvedeného vyplýva, že nemožno nadobudnúť vlastníctvo spracovaním len súčasti (ústia štôlne) cudzej stavby. (porovnaj rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2 Cdo 22/2005)

76. Vychádzajúc zo skutkového stavu posudzovanej veci pri aplikácii uvedených výkladových kritérií, pre definičné znaky súčasti veci a jej funkčnej a fyzickej spojitosti s vecou hlavnou a tiež nemožnosť oddelenia a aby sa tým vec hlavná znehodnotila, možno u posudzovaných sporných nehnuteľností konštatovať, že nesporne ide o súčasť hlavnej veci, a to súčasť štôlne, ktorá môže byť ako banské dielo samostatným predmetom občianskoprávných vzťahov.

77. V danom prípade sa žalobca podanou žalobou domáhal určenia, že je vlastníkom sporných nehnuteľností, „eventuálne“ že sporné nehnuteľnosti sú súčasťou banského diela, jednotlivých štôlní resp. šachty, vo vlastníctve žalobcu.

78. Podmienkou procesnej prípustnosti takejto určovacej žaloby v zmysle § 137 písm. c/ CSP účinného v čase rozhodnutia súdu je, že na určenie, či tu právo je, musí byť naliehavý právny záujem. Naliehavý právny záujem je spravidla daný v prípade, ak by bez tohto určenia bolo právo žalobcu ohrozené alebo ak by sa bez tohto určenia stalo jeho právne postavenie neistým (porovnaj R 17/1972). V prípadoch žalôb o určenie vlastníckeho práva sa naliehavý právny záujem spravidla odôvodňuje potrebou získať rozhodnutie súdu ako podklad pre zápis vlastníctva do katastra nehnuteľností. Zároveň ale nemožno bez ďalšieho len z tohto faktu vyvodzovať naliehavý právny záujem žalobcu. Je potrebné vždy individuálne posúdiť, či žalobca v danom právnom vzťahu môže navrhovaným určením dosiahnuť odstránenie sporu a ochranu svojich práv a oprávnených záujmov (ide najmä o prípady, v ktorých sa určením vytvorí pevný základ pre právne vzťahy strán sporu). Naliehavý právny záujem žalobcu je potrebné skúmať predovšetkým na cieľ sledovaný podaním žaloby a konečný zmysel navrhovaného rozhodnutia.

79. Súd v predmetnej veci dospel k záveru, že žalobca požadovaným určením, že je vlastníkom sporných nehnuteľností, ktoré sú na LV č. XXX zapísané ako vlastníctvo žalovaného, nemohol dosiahnuť vydanie takéhoto rozhodnutia, keďže, ako už súd vyššie uviedol, súčasť veci nie je samostatnou vecou v právnom zmysle, a teda k nej nemožno oddelene nadobúdať ani uplatňovať vecné právo, najmä právo vlastnícke. Navrhovaným určením tak žalobca nemôže dosiahnuť ochranu svojich práv a oprávnených záujmov, a preto by takéto určenie nemalo ani zmysel. Nakoľko nie je možné domáhať sa určenia vlastníckeho práva k súčasť veci, ktorá nie je predmetom samostatných právnych vzťahov, je zrejmé, že nemohol byť ani naliehavý právny záujem na takomto určení (obdobne rozsudok Krajského súdu Trenčín zo dňa 16.05.2018, sp. zn. 4Co 262/2017). So zreteľom na tento prijatý záver súd žalobu o určenie vlastníckeho práva k sporným nehnuteľnostiam zamietol.

80. Pokiaľ však ide o tzv. eventuálny petit uplatnený žalobcom, dospel súd k záveru, že s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu môže byť žaloba o určenie, že konkrétne označená položka tvorí súčasť hlavnej veci a ako taká je vo vlastníctve konkrétneho subjektu, úspešne podaná. (porovnaj rozhodnutie Krajského súdu v Prešove zo dňa 21.06.2006, sp. zn. 6Co 4/2006)

81. V konaní nebolo sporným, že vlastníkom banských diel, t.j. štôlne Richard ústiacej na parc. č. XXX/XX, štôlne Ľudovít ústiacej na parc. č. XXX/XX, štôlne Fridrich ústiacej na parc. č. XXX/XX, štôlne prieskumný Karol ústiacej na parc. č. XXX/XX, šachty Fedö ústiacej na parc. č. XXX/XX, štôlne Jozef ústiacej na parc. č. XXX/X a štôlne Viliam ústiacej na parc. č. XXX/XX, teda na pozemkoch zapísaných na LV č. XXX v kat. úz. Červenica, je žalobca.

82. Rovnako bolo na základe historických dokumentov preukázané, že po vzniku 1. Československej republiky bola dozorom a kontrolou štátnych opálových baní na Dubníku poverená správa štátnych soľných baní v Solňohrade pri Prešove. Po roku 1945 prešiel závod Solivar pri Prešove viacerými organizačnými zmenami (s účinnosťou od 01.07.1990 bol založený štátny podnik Solivary). Rozhodnutím ministra hospodárstva SR č. 759/220/92 zo dňa 08.04.1992 bol napokon štátny podnik Solivary, Prešov zrušený bez likvidácie s tým, že všetok jeho majetok v súlade s privatizačným projektom prešiel na Fond národného majetku SR. Privatizačný projekt v majetkovej špecifikácii nezahŕňal majetok v k.ú. Červenica, a teda podľa § 47c zákona č. 92/1991 Zb. o podmienkach prevodu majetku štátu na iné osoby v znení neskorších predpisov je správcom takéhoto majetku Ministerstvo hospodárstva. So zreteľom na tieto skutočnosti možno konštatovať, že predmetné banské diela nespĺňajú charakter

starých banských diel v zmysle § 35 ods. 1 Banského zákona (starým banským dielom sa podľa tohto zákona rozumie banské dielo v podzemí, ktoré je opustené a ktorého pôvodný prevádzkovateľ ani jeho právny nástupca neexistuje alebo nie je známy), pretože ich prevádzkovateľ a správca bol známy.

83. Ako je zrejmé z listu vlastníctva č. 660 k. ú. Červenica titulom nadobudnutia vlastníckeho práva žalovaného je rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1 Sžr 102/2012 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 3S 90/2010. Predmetom týchto konaní však nebol spôsob nadobudnutia vlastníckeho práva, ale len preskúmanie zákonnosti vydaných rozhodnutí správneho orgánu (Správy katastra Prešov). Žalovaný bol totiž pôvodne zapísaný na LV č. XXX v k. ú. Červenica ako vlastníč sporných stavieb na základe záznamu. K žiadosti o záznam predložil rozhodnutia obce Červenica o určení súpisných čísel. Obec vydala tieto rozhodnutia o určení súpisných čísel na základe žiadosti žalovaného, ktorý k nej priložil kópiu z katastrálnej mapy a geometrický plán. Tieto listiny nepreukazujú vlastnícke právo žalovaného. Rozhodnutia vydané obcou spôsobili nezákonný predpoklad pre prechod vlastníctva z majetku žalobcu do majetku žalovaného. Ako je zrejmé z § 23 Banského zákona banské stavby povoľuje obvodný banský úrad. Žalovaný (ktorému Obvodný banský úrad vydal rozhodnutie o povolení banskej činnosti, v rámci ktorej mala byť vykonaná obnova a rekonštrukcia súčasti banských diel) sa však v danom prípade napriek zákonnému zneniu neobrátil vo veci povolenia sporných nehnuteľností na obvodný banský úrad, ale tieto ako drobné stavby ohlásil obci Červenica ako stavebnému úradu, ktorý v konečnom dôsledku vydal nesprávne rozhodnutia o určení súpisných čísel (na základe nich bol vydaný list vlastníctva č. 660), ktoré boli napokon správnym orgánom aj zrušené. Napriek tomu, že podklady pre založenie listu vlastníctva č. 660 k. ú. Červenica boli zrušené, ostal predmetný list vlastníctva v platnosti (viď rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Sžr 102/2012), čo bolo aj dôvodom pre podanie žaloby.

84. Vo vzťahu k obrane žalovaného, že napriek tomu, že sporné nehnuteľnosti vystaval bez náležitých oprávnení, vznikli podľa jeho názoru jeho vlastnou činnosťou nové samostatné stavby, ktoré dobromyseľne nadobudol do svojho výlučného vlastníctva, súd opätovne poukazuje na skutočnosť, že v danom prípade nedošlo k vzniku novej veci, ale len k rekonštrukcii (oprave) pôvodnej veci (banského diela ako takého) a to v zmysle plánu zabezpečenia a likvidácie starých banských diel, ktorý tvoril neoddeliteľnú súčasť rozhodnutie o povolení banskej činnosti vydaného Obvodným banským úradom v Košiciach. Oprava sa ani v prípade stavieb nepovažuje za spracovanie. O spracovanie cudzej nehnuteľnosti nejde ani vtedy, ak sa nové stavebné prvky stanú iba súčasťou pôvodnej stavby. V prípade, ak ide o prestavbu pôvodnej stavby, čo je i v danom prípade (najmä čo sa týka štôlnie Jozef, Richard a Viliam), je potrebné pri posudzovaní vlastníckeho vzťahu k takej nehnuteľnosti vychádzať z toho, že to, čo prirástlo k pôvodnej stavbe, patrí vlastníčkovi tejto pôvodnej stavby. Pokiaľ ide o štôľňu (banské dielo), jej súčasťou je všetko, čo je s ňou neoddeliteľne spojené (bez toho, aby pri oddelení súčasti veci došlo k znehodnoteniu hlavnej veci) a to bez ohľadu, kto takú zmenu stavby vykonal alebo na ňu vynaložil svoje prostriedky. Práve spojenie súčasti s hlavnou vecou vyvoláva hmotnoprávne dôsledky v tom, že vlastníč hlavnej veci (aj bez svojej zásluhy) sa stáva vlastníčom toho, čo k nej pribudlo. Štôľňa (vrátane jej ústí) aj vo svojej zrekonštruovanej podobe zostáva vo výlučnom vlastníctve pôvodného vlastníka (žalobcu) a ten, kto je investor určitého prírastku môže prípadne od vlastníka požadovať úhradu účelne vynaložených prostriedkov podľa zásad o bezdôvodnom obohatení.

85. So zreteľom na vyššie uvedené úvahy je potrebné vychádzať zo záveru, že u posudzovaných sporných nehnuteľností ide o súčasť hlavnej veci, a to súčasť štôlní, resp. šachty, a preto súd žalobe, pokiaľ ide o eventuality petit, vyhovel a určil, že sporné nehnuteľnosti sú súčasťou jednotlivých štôlní resp. šachty ako banského diela vo vlastníctve žalobcu tak, ako je to uvedené vo výroku rozsudku.

86. Podľa § 166 ods. 2 CSP, ak sa v žalobe uvádzajú veci, ktoré sa na spojenie nehodia, alebo ak odpadnú dôvody, pre ktoré súd konania spojil, súd môže niektorú vec vylúčiť na samostatné konanie.

87. Pokiaľ ide o vzájomnú žalobu uplatnený nárok na zaplatenie sumy 317.557 eur, vo vzťahu k nemu bude ešte potrebné vykonať ďalšie dokazovanie, ktoré sa bude týkať iných skutkových okolností ako tých, ktoré boli zisťované v tomto konaní, súd preto vzájomnú žalobu podľa § 166 ods. 2 CSP vylúčil na samostatné konanie.

88. Podľa § 255 ods. 1, 2 CSP, súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci. Ak mala strana vo veci úspech len čiastočný, súd náhradu trov konania pomerne rozdelí, prípadne vysloví, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov konania právo.

89. Podľa § 257 CSP výnimočne súd neprizná náhradu trov konania, ak existujú dôvody hodné osobitného zreteľa.

90. Podľa § 262 ods. 1 CSP o nároku na náhradu trov konania rozhodne aj bez návrhu súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí.

91. O nároku na náhradu trov konania rozhodol súd podľa § 262 ods. 1 CSP a § 255 ods. 1 CSP nezistiac dôvody pre aplikáciu § 257 CSP (nepriaznivá finančná situácia žalovaného takýmto dôvodom nie je). Žalobca, ako aj intervenient vystupujúci na strane žalobcu, boli úspešní v celom rozsahu, a preto každému z nich súd priznal nárok na náhradu trov konania voči žalovanému v rozsahu 100 %, o výške ktorých bude rozhodnuté samostatným uznesením po právoplatnosti rozsudku.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku možno podať odvolanie v lehote 15 dní odo dňa jeho doručenia na Okresnom súde Prešov písomne.

V odvolaní sa uvedie ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje, uvedie sa spisová značka. Ďalej sa uvedie proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh). Odvolanie musí byť podpísané. Rozsah v akom sa rozhodnutie napáda môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie odvolania. Odvolanie treba predložiť s potrebným počtom rovnopisov tak, aby jeden zostal na súde a aby každý účastník dostal jeden rovnopis.

Podľa § 364 CSP rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Podľa § 365 ods. 1 CSP odvolanie možno odôvodniť len tým, že

- a) neboli splnené procesné podmienky,
- b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
- c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,
- d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo
- h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Podľa § 365 ods. 2 CSP odvolanie proti rozhodnutiu vo veci samej možno odôvodniť aj tým, že právoplatné uznesenie súdu prvej inštancie, ktoré predchádzalo rozhodnutiu vo veci samej, má vadu uvedenú v odseku 1, ak táto vada mala vplyv na rozhodnutie vo veci samej.

Podľa § 365 ods. 3 CSP odvolacie dôvody a dôkazy na ich preukázanie možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Ak žalovaný nesplní povinnosť uloženú týmto rozsudkom, môže žalobca podať návrh na vykonanie exekúcie podľa Exekučného poriadku.